

**ARKISTOLAITOKSEN TILINPÄÄTÖS
VUODELTA 2016**

Sisällysluettelo

Sivu

Sisällysluettelo.....	1
1. TOIMINTAKERTOMUS	2
1.1 JOHDON KATSAUS	2
1.2 TULOKSELLISUUS	3
1.3 VAIKUTTAVUUS	4
1.4 TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS	5
1.4.1 Toiminnan tuottavuus	5
1.4.2 Toiminnan taloudellisuus	5
1.4.3 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus.....	6
1.4.4 Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus	8
1.5 TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA	9
1.5.1-1.5.2 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet, palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu	9
1.6 HENKISTEN VOIMAVAROJEN HALLINTA JA KEHITTÄMINEN	16
1.7 TILINPÄÄTÖSANALYYSI.....	17
1.7.1 Rahoituksen rakenne	17
1.7.2 Talousarvion toteutuminen	19
1.7.3 Tuotto ja kululaskelma	19
1.7.4 Tase.....	19
1.8 SISÄISEN VALVONNAN ARVIOINTI- JA VAHVISTUSLAUSUMA	20
1.9 ARVIOINTIEN TULOKSET	21
1.10 YHTEENVETO HAVAITUISTA VÄÄRINKÄYTYKSISTÄ	21
2. KANSALLISARKISTON TALOUSARVION TOTEUTUMALASKELMA.....	22
3. KANSALLISARKISTON TUOTTO- JA KULULASKELMA	24
4. KANSALLISARKISTON TASE.....	25
5. LIITETIEDOT.....	27
Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 1: Tilinpäätöksen laatimisperusteet.....	27
Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 2: Nettoutetut tulot ja menot	28
Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 3: Arviomäärärahojen ylitykset.....	29
Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat	29
Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 5: Henkilöstökulujen erittely.....	29
Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset ...	29
Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot	29
Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 8: Rahoitustuotot ja -kulut.....	29
Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 9: Talousarviotaloudesta annetut lainat.....	30
Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset	30
Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 11: Taseen rahoituserät ja velat.....	30
Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 12: Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut vastuut	30
Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 13: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat	32
Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 14: Taseeseen sisällyttämättömät rahastoidut varat	32
Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 15: Velan muutokset	32
Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 16: Velan maturiteettijakauma ja duraatio	32
Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 17: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot.....	32
6. TOIMINTAKERTOMUKSEN LIITE 1	33
7. ALLEKIRJOITUKSET	37

1. TOIMINTAKERTOMUS

1.1 JOHDON KATSAUS

Vuosi 2016 oli arkistolaitoksen (1.1.2017 Kansallisarkiston) 200-vuotisjuhlavuosi. Juhlavuoden kunniaksi julkaistiin pääjohtaja Jussi Nuortevan ja tutkimusjohtaja Päivi Happonen kirjoittama teos *Suomen arkistolaitos 200 vuotta – Arkivverket i Finland 200 år* (Edita 2016, 475 s).

Arkistolaitoksen johtaminen perustui vuoden 2016 alussa vahvistettuun strategiaan, joka ulottuu vuoteen 2020. Strategia pyrkii erityisesti ottamaan huomioon uuden hallitusohjelman mukaisena tavoitteena olevan digitalisaation edistämisen Kansallisarkiston toimialueella. Strategia korostaa myös Kansallisarkiston roolia suomalaisen humanistisen ja yhteiskuntatieteellisen tutkimuksen keskeisenä infrastruktuurina.

Arkistolaitoksen uudistamistavoitteet linjattiin kertomusvuoden aikana ja eduskunta vahvisti joulukuussa uuden lain Kansallisarkistosta (1145/2016) sekä lain arkistolain muuttamisesta (1146/2016). Kansallisarkisto valmistautui lakimuutoksiin kertomusvuoden aikana. Uusien säädösten mukaiset organisaatiomuutokset voitiin panna täytäntöön heti lain tullessa voimaan 1.1.2017. Keskeisimmät uudistukset olivat piirihallintomallin purkaminen, jonka myötä maakunta-arkistoista tuli Kansallisarkiston toimipaikkoja sekä mahdollisuus hävittää harkinnanvaraisesti digitoituja asiakirjoja. Työryhmässä valmisteltu esitys yksityisarkistolain uudistamiseksi ei kertomusvuonna edennyt.

Kansallisarkiston toiminnalle on ominaista sen hallussa olevan asiakirjallisen kulttuuriperinnön jatkuva määrällinen kasvu. Sähköisessä muodossa olevan aineiston lisääntyessä siirrytään entistä enemmän verkon kautta toteutettaviin palveluihin, jolloin fyysiset asiakaskäynnit Kansallisarkiston toimipaikoissa vähenevät. Sähköisten palveluiden osuus tutkijapalveluista on noussut jo yli 90 %:n. Asiakaskäyntien vähentymisestä ja säästösyistä johtuen Kansallisarkistossa ja kaikissa sen toimipaikoissa (31.12.2016 saakka Kansallisarkistossa ja maakunta-arkistoissa) on supistettu voimakkaasti tutkijasalien aukioloaikoja. On kuitenkin huomattava, että tutkijasaliin toimitettujen asiakirjojen määrässä ei ole tapahtunut samassa määrin vähentymistä, kuin tutkijakäynneissä.

Valtionhallinnon säästötoimenpiteet ovat koskettaneet voimakkaasti Kansallisarkistoa. Valtionhallinnon tuottavuusohjelman (2007- 2011) ja vaikuttavuus- ja tuottavuusohjelman (2012 - 2015) sekä sen jälkeen käynnistetyn sopeuttamisohjelman vuoksi arkistolaitoksesta oli vuoden 2016 loppuun mennessä lakkautettu 74 henkilötyövuotta. Se tarkoittaa kaikkiaan noin 27,8 % vähennystä arkistolaitoksen henkilöstömäärässä vuodesta 2008 laskettuna. Säästötoimenpiteitä johtuvat menoleikkaukset ovat kohdistuneet yksinomaan henkilöstömenoihin ja käyttömenoihin. Kun monet muut virastot ja laitokset ovat etsineet säästöjä toimitilakustannuksista, ei Kansallisarkisto ole voinut tehdä samoin, koska toimintamenoista noin 40 % kohdistuu kiinteistöihin. Kansallisarkiston toimipaikoissa on yhteensä 217 hyllykilometriä aineistoja ja määrä kasvaa joka vuosi vastaanotettaessa pysyvästi säilytettävää aineistoa viranomaisilta. Kyky reagoida mahdollisiin taloudellisiin tai toiminnallisiin riskeihin on heikko. Työn kuormittavuus on lisääntynyt, mikä näkyy myös sairauspoissaolojen kokonaismäärän kasvussa edelliseen vuoteen verrattuna. Sairauspoissaolot lisääntyivät edellisestä vuodesta ja ylittivät tavoitteen, joka oli 8 tp/htv.

Vaikka hallinnossa siirrytään yhä kattavammin sähköiseen asiointiin ja arkistointiin, on edellisten vuosikymmenien ajalta viranomaisten haltuun kertynyt pysyvästi säilytettävää arkistoa lähes yhtä paljon, kuin arkistolaitoksella nyt on hallussaan, kun otetaan koko valtion-

hallinto huomioon. Siirtovelvolliset viranomaiset siirtävät tämän massan seuraavien vuosikymmenien aikana arkistolaitokseen 40 vuoden siirtoaikaa noudattaen. Vuonna 2017 voimaan tullut arkistolain muutos mahdollistaa kuitenkin digitoidun aineiston hävittämisen tietyin edellytyksin ja tavoitteena onkin, että Kansallisarkistolle ei enää rakenteilla olevan Keskusarkiston valmistumisen jälkeen tarvitsisi rakentaa uutta arkistotilaa. Valtion viranomaisten aineistojen siirtokäytännön muutosta ja sen edellyttämää rahoitusmallia koskevaa valtioneuvoston periaatepäätöstä valmisteltiin koko kertomusvuoden ajan Kansallisarkiston, OKM:n ja VM:n kesken. Samanaikaisesti sähköisen aineiston säilyttämistä ja käyttöpalvelua pohtinut SAPA -työryhmä valmisteli esityksen tarvittavista toimenpiteistä ja sen pohjalta uusi työryhmä on jatkanut VM:n johdolla asian valmistelua. Arkistolakimuutoksen mahdollistama digitoidun paperiaineiston hävittäminen merkitsee suurta muutosta Kansallisarkiston ja valtionhallinnon arkistojen tulevaan säilyttämiseen, käytettävyyden kehittämiseen ja tietopalveluun.

On huomattava, että Kansallisarkisto on valtion organisaatiomuutosten vuoksi ottanut etupainotteisesti vastaan aineistoja ja vastaa niiden tietopalvelusta. Tämä sitoo voimavaroja, mutta tehtävien lisääntymistä vastaavaa lisäystä resursseihin ei ole saatu. Vähenevä henkilöstö joutuu siten vastaamaan myös niistä lisätehtävistä, jotka siirtyvät muilta virastoilta Kansallisarkistolle.

Aineistojen hakemistopalveluja parantava ja yhtenäistävää AHAA-hanketta on kertomusvuonna jatkettu yhteistyössä valtionapuarkistojen kanssa. Sen on tarkoitus valmistua vuonna 2017 ja käyttöön otto olisi vuonna 2018. AHAA-järjestelmä korvaa elinkaarensa lopussa olevat VAKKA- ja AARRE –arkistotietokannat.

Kansallisarkiston taloudellinen tilanne huononi edellisestä vuodesta, mikä näkyi siirtomäärärahojen vähenemisenä kirjanpitoikauden päätyttyä. Talousarvion määrärahoissa ollut vajaus pystyttiin kattamaan siirtomäärärahoilla, henkilöstömenojen säästöillä ja tulorahoituksella. Normaalia suuremmista siirtomäärärahoista 82 % muodostui vuonna 2015 lisätalousarviossa myönnetystä Keskusarkiston aineistosiirtojen valmisteluun osoitetun määrärahan siirtoosuudesta. Loppuosa siirtomäärärahasta koostui vuoden 2015 mittavista maksullisena palveluna toteutetuista järjestämis- ja digitointihankkeiden tuloista.

Maksullisen toiminnan tulot laskivat 6,4 % edellisestä vuodesta, mutta maksullisen toiminnan kannattavuus kokonaisuudessaan oli edellistä vuotta parempi. Kannattavuustavoite saavutettiin liiketaloudellisten suoritteiden osalta, mutta julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus huononi jonkin verran. Muita tuloja saatiin muun muassa yhteisrahoitteisista hankkeista. Maksullisia järjestämishankkeita oli työn alla lukumääräisesti huomattavan paljon, mutta suurin osa niistä oli pieniä.

Arkistolaitoksen toimintaa tukeva neuvottelukunta kokoontui kertomusvuonna kaksi kertaa.

1.2. TULOKSELLISUUS

Toiminnallisesti vuosi 2016 oli monella tavalla tulokellinen. Kansallisarkiston digitaaliarkisto ja digitaalisten aineistojen käyttö kasvoivat edelleen voimakkaasti. Digitoidun aineiston määrä nousi jo 47 miljoonaan kuvausyksikköön. Käyntikertoja digitaaliarkistossa oli 1,2 miljoonaa ja aineistojen sivulataukset nousivat jo 51,2 miljoonaan. Samaan aikaan tutkijasali- ja tietopalveluja tehostanut ASTIA -tilauspalvelun käyttö jatkoi kasvuaan. Palvelu mahdollistaa ennakkotilaukset käyttäjille, mikä luonnollisesti hyödyttää kaikkia käyttäjiä, mutta erityisesti etäämpää tulevia tutkijoita. Voimavarojen vähentyessä Kansallisarkisto on joutunut karsimaan voimakkaasti tutkijasalipalveluita aukioloja supistamalla. Tätä on kuitenkin voitu kompensoida parantamalla sähköisten aineistojen saatavuutta.

Arkistolaitokseen vastaanotettiin edellisen vuoden tapaan merkittävä määrä valtion viranomaisten arkistosiirtoja. Kaikkiaan arkistolaitoksen viranomais- ja yksityisarkistojen määrä karttui lähes 4 000 hyllymetriä.

Tulosalueittain tarkasteltuna toteuma vastasi pääosin ennakoituja tavoitteita. *Tutkimuksen ja kehittämisen* tulosalueella tulossopimuksessa ei kertomusvuonna ollut asetettu määrällisiä tulostavoitteita. Suurelta osin ulkopuolisen rahoituksen ansiosta voitiin kuitenkin toteuttaa hankkeita, jotka kehittävät aineistojen saatavuutta ja käytettävyyttä. *Aineistohallinnan* tulosalueella saavutettiin tulostavoitteet aineistojen digitoinnissa ja aineistojen kartunnassa tulos vastasi lähes tavoitetta. *Tietopalvelujen* tulosalueella tutkijakäyntien määrä jäi tulossopimuksessa arvioidua hieman pienemmäksi. Myös aineistojen verkkokäytössä jäätin jonkin verran tavoitteesta. Verkkokäyttö kuitenkin lisääntyi ja kehitys vastaa Kansallisarkiston strategista tavoitetta vähentää tutkijasalikäyntejä lisäämällä sähköisten aineistojen saatavuutta.

Tietopyyntöpalvelutilausten tulostavoite ylittyi selvästi. Julkisoikeudellisten tietopyyntötilausten toimitusaikojen ylitykset olivat edelleen hyvin vähäisiä. Tavoiteajassa toimitettiin peräti 98,6 % tilauksista. Toiminnallisen tehokkuuden mittarina käytetty arkistoinnisten kokonaismäärä suhteessa henkilötyövuosiin (hm/htv) jäi tulossopimuksen tavoitteesta johtuen määräraikaisten henkilöiden kasvusta suhteessa kaikkiin henkilötyövuosiin. Tulossopimuksessa oleva henkilötyövuosien määrätavoite ylittyi selvästi, mikä johtui suuresta määräraikaisten projektihenkilöiden määrästä. Vakinaisen henkilöstön määrä oli lähes edellisen vuoden tasolla, 190 htv. Loppuvuodesta jäi useita henkilöitä eläkkeelle. Näiden poistumien vähentävä vaikutus näkyy varsinaisesti vasta kuluvan vuoden puolella.

1.3 VAIKUTTAVUUS

Kansallisarkiston toiminnan vaikuttavuus on keskeisiltä osiltaan luonteeltaan välillistä. Tieteellisessä tutkimuksessa käytetyt asiakirjalähteet ovat keskeinen tietovaranto pyrittäessä muodostamaan monipuolista ja luotettavaa kokonaiskuvaa suomalaisen yhteiskunnan toiminnasta eri aikakausina. Kansallisarkiston tehtävänä on aineistojen säilyttämisen ohella lisätä niiden tunnettuutta ja tukea aineistojen monipuolista käyttöä. Tämä edellyttää tehokasta tiedotustoimintaa ja kiinteää yhteyttä tutkijayhteisöön sekä muihin asiakasryhmiin.

Osana tunnettuutta Kansallisarkisto on järjestänyt toimipaikoissaan näyttelyitä. Merkittävimmät kertomusvuonna toteutetuista näyttelyistä olivat Kansallisarkistossa esillä olleet neliosaiseen Suomi 100 vuotta –näyttelysarjaan liittyvät *Pro Finlandia – Suomen tie itsenäisyyteen* –näyttelyjen toinen ja kolmas näyttelytoteutus.

Kansallisarkiston kansainvälistä vaikuttavuutta toteutetaan ensisijaisesti Pohjoismaisen ja Euroopan Unionin yhteistyön puitteissa. Suomen vastuulla oli muun muassa Kansainvälisen arkistoneuvoston ICA:n urheiluarkistajaoston puheenjohtajuus ja jäsenyys Unescon Maailman muisti -ohjelman kansainvälisessä komiteassa. Lisäksi Kansallisarkisto on osallistunut Kansainvälisen arkistoneuvoston (ICA) arkistokuvailujaosto EGADin työhön. Venäjän kanssa on jatkettu yhteistyötä Suomea koskevien arkistotietojen hankkimiseksi, mikä tarjoaa tutkimukselle uutta ja tähän saakka vähän käytettyä aineistoa. Pitkäjänteisen yhteistyön ansiosta Suomeen on voitu hankkia myös aiemmin suljettuna ollutta aineistoa. Venäjältä ja entisen Neuvostoliiton alueelta on kopioitu jo yli miljoona Suomen historiaan eri aikakausina liittyvää otosta.

Kansallisarkiston yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tunnuslukuina käytetään säilytettävän arkistoinnisten kokonaismäärää ja siitä digitoidun aineisto määrää kartuntoineen. Kertomusvu-

den lopussa Kansallisarkiston hallussa oli jo yli 217 000 hyllymetriä asiakirjoja, 1 758 000 karttaa ja piirustusta sekä yli 2,1 miljoonaa mikrofilmijäljennettä. Kansallisarkiston digitaaliarkisto käsitti vuoden lopussa 47 miljoonaa kuvatiedostoa ja sen käyttö oli 51,2 miljoonaa sivulatausta ja yli 1,2 miljoonaa käyntikertaa vuodessa. Yksittäisiä käyttäjiä oli 503 000.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on tiedepolitiikan tulosohtauksen kehittämishankkeen yhteydessä katsonut, että arkistolaitoksen tulee raportoida valtionapua saavien yksityisarkistojen toiminnasta, vaikka se ei voikaan käydä tulosneuvotteluja niiden kanssa, koska osa rahoituksesta tulee niitä ylläpitäviltä yhteisöiltä (OpM työryhmämuistio 46:2002). Yksityisten arkistojen valtionavusta annetun lain (1006/2006) nojalla Kansallisarkisto myönsi vuodelle 2016 lakisääteistä pysyväisluonteista valtionapua enintään 80 % valtionapuun oikeuttavista arkistotoimen menoista seuraaville arkistoille: Kansan Arkisto, Keskustan ja Maaseudun arkisto, Porvarillisen Työn Arkisto, Suomen Elinkeinoelämän Keskusarkisto, Suomen Urheiluarkisto, Svenska centralarkivet, Toimihenkilöarkisto, Työväen Arkisto ja Urho Kekkosen arkisto sekä 100 % valtionapuun oikeuttavista menoista Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran arkistoille ja Svenska Litteratursällskapet i Finlandin arkistoille. Valtionapuarkistoille myönnettiin talousarviossa rahoitusta 5 601 000 euroa. Valtionapuarkistoja koskevan, niiden toiminnan tuloksellisuuden seurannan arviointia palveleva indikaattorijärjestelmä otettiin käyttöön vuoden 2008 alusta. Valtionapuarkistojen tuloksellisuus- ja tilastotiedoista raportoidaan erikseen opetus- ja kulttuuriministeriölle.

1.4 TOIMINNALLINEN TEHOKKUUS

1.4.1 Toiminnan tuottavuus

Toiminnan tuottavuudelle ei tulossopimuksessa asetettu määrällisiä tavoitteita. Toimintakertomuksen liitteessä olevassa tulostaulukossa on kuitenkin esitetty entiseen tapaan keskeisten suoritteiden tuottavuus vertailuna kolmen vuoden ajalta. Kertomusvuonna työn tuottavuus lisääntyi (ks. Tulostaulukko) koulutuksessa, viranomaisarkistojen järjestämisessä, yksityisarkistojen hankinnassa järjestämisessä ja selvityksissä, konservoinnissa tutkijapalvelussa ja selvityksissä, mutta laski asiakirjojen seulonnassa, asiantuntijatehtävissä, viranomaisarkistojen siirroissa ja digitoinnissa. Kansallisarkistossa työskenteli määräaikaissa palvelussuhteissa myös työllistettyjä ja harjoittelijoita, joiden kaikkien työpanos on mukana tuottavuuslaskelmissa. Myös määräaikaiset projektit, kuten mittavat järjestämis- ja digitointiprojektit vaikuttavat peräkkäisten vuosien tunnuslukujen vertailtavuuteen näiden suoriteryhmiä osalta.

1.4.2 Toiminnan taloudellisuus

Toiminnan taloudellisuudelle ei tulossopimuksessa asetettu määrällisiä tavoitteita, mutta toimintakertomuksen liitteessä olevassa tulostaulukossa on kuitenkin esitetty keskeisten suoritteiden taloudellisuus (yksikkökustannukset) vertailuna kolmen vuoden ajalta. Seurannassa ovat samat suoritteet, kuin tuottavuudenkin seurannassa. Yksikkökustannukset laskivat koulutuksessa, viranomaisarkistojen järjestämisessä, yksityisarkistojen hankinnassa ja järjestämisessä, konservoinnissa, tutkijasalipalvelussa ja selvityspalvelussa. Yksikkökustannukset kasvoivat seulonnassa, asiantuntijatehtävissä, viranomaisarkistojen siirroissa ja digitoinnissa. Peräkkäisinä vuosina taloudellisuuden muutokset vaihtelevat merkittävästikin ja vasta useamman vuoden seuranta antaa kehityksestä paremman kuvan.

1.4.3 Maksullisen toiminnan tulos ja kannattavuus

Maksullisen toiminnan kannattavuus parani kokonaisuudessaan edellisestä vuodesta. Maksut perustuivat kolme vuotta käytössä olleeseen hinnastoon, jonka voimassa oloaika päättyi vuoden lopussa. Uusi hinnasto tuli voimaan kuluvan vuoden alusta. Tulot vähenivät 6,4 % edellisestä vuodesta. Vähennystä oli eniten maksullisen järjestämisen tuloissa. Sen sijaan maksullisen digitoinnin tulot kasvoivat. Maksullisen toiminnan työaikaosuus väheni edellisestä vuodesta. Yhteiskustannuksiin kuuluvien tukitoimintojen, joka sisältää johtamisen, osuus kokonaistyöajasta pieneni jonkin verran edellisestä vuodesta, mutta palkkakustannusten vastaava osuus sen sijaan kasvoi ja kustannustaso pysyi niissä tällöin lähes ennallaan. Nykyisellä laskentamallilla yhteiskustannusten osuus muodostuu tarpeettoman suureksi. Työaikaosuuden käyttäminen suoritteiden ja palvelujen kustannusosuuksien laskennassa on liian karkea, joten laskentamallia on tarpeen kehittää aiheuttamisperiaatteen tarkemmin huomioon ottavaksi.

Maksullisten julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus huononi edellisestä vuodesta 3,1 prosenttiyksikköä. Lasku johtui kaukolainamenojen kasvusta. Työaikaosuus oli edellistä vuotta pienempi, 2,74 % kokonaistyöajasta (edellisenä vuonna 3,23 %). Suhteellista työaikaosuutta on käytetty laskelmissa myös tilavuokrien ja yhteiskustannusten laskuperusteena, joten muutos työaikaosuuksissa vaikuttaa kustannusvastaavuuden muutoksiin. Julkisoikeudellisten selvityspalvelutilausten kustannusvastaavuus parani edellisestä vuodesta 5,75 prosenttiyksikköä ja oli 39,51 % (edellisenä vuonna 33,76 %) tavoitteen ollessa 50 % (maksuasetuksen perustelut).

Liiketaloudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus parani 6,3 prosenttiyksikköä edellisestä vuodesta ja oli 104,6 %. Laskelmaan otetaan mukaan myös arkisto- ja muiden toimitilojen vuokraus. Liiketaloudellisten suoritteiden työaikaosuus kokonaistyöajasta pieneni edellisestä vuodesta huomattavasti johtuen mittavien maksullisten hankkeiden päättymisestä. Työaikaosuus oli 5,44 % kokonaistyöajasta (edellisenä vuonna 6,73 % kokonaistyöajasta).

Selvästi parhaiten kannattavia palveluita olivat edelleen annettu koulutus ja järjestämispalvelu sekä maksullinen digitointi ja jäljennepalvelun digitointi. Arkistotilojen vuokraamisen oli myös kustannusvastaavaa. Liiketaloudellinen selvitystoiminta oli edelleen tappiollista.

Erillislakien mukaisten suoritteiden kustannusvastaavuuslaskelma, joka käsittää julkisuuslain tarkoittamia jäljenteitä ja niiden etsintämaksuja, osoitti näiden suoritteiden tuottamiseen kohdistuneen työajan olevan 4,82 % (edellisenä vuonna 4,42 % kokonaistyöajasta) kustannusvastaavuuden ollessa 25,5 % (edellisenä vuonna 26,5 %). On huomattava, että tähän kategoriaan kuuluvat jäljennepalvelutilaukset, joiden alle puoli tuntia kestävästä etsinnöistä ei hinnaston mukaan peritä maksua. Maksuton työaikaosuus on noin 70 %. Kustannusvastaavuuden laskeminen pelkästään maksullisten suoritteiden osalta on hankalaa, koska niistä ei ole erillistä seuranta.

Maksullisen toiminnan tulot vähenivät 128 352 euroa edellisestä vuodesta.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmat vuodelta 2016 (1000 euroa)

JULKISOIKEUDELLISET SUORITTEET

	2014	2015	2016
TUOTOT			
Maksullisen toiminnan myyntituotot			

- julkisoikeudelliset selvitykset ja jäljenteet	116	124	122
- kaukolainat	13	12	15
Maksullisen toiminnan muut tuotot	32	36	-
Tuotot yhteensä	161	172	137

KOKONAISKUSTANNUKSET

Erilliskustannukset

- Aineet, tarvikkeet, tavarat ja palvelujen ostot	19	36	12
- Henkilöstökustannukset	283	262	240
- Vuokrat ¹	30	28	18

Muut erilliskustannukset

	-	-	-
Erilliskustannukset yhteensä	332	326	270

Osuus yhteiskustannuksista

- Tukitoimintojen kustannukset (ml. poissaolot)	57	133	133
- poistot ja korot	17	3	2
- muut yhteiskustannukset	84	95	87

Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	158	231	222
-------------------------------------	-----	-----	-----

Kokonaiskustannukset yhteensä

Kustannusvastaavuus	-329	-385	-355
Kustannusvastaavuus -%	32,9	30,9	27,8

LIIKETALOUDELLISET SUORITTEET (1000 euroa)

	2014	2015	2016
TUOTOT			
Maksullisen toiminnan myyntituotot			
- jäljennepalvelu LT	22	22	14
- koulutus	213	183	109
- selvitykset LT	21	20	21
- maksullinen järjestäminen	490	799	372
- maksullinen järjestäminen, ALKU-hanke	803	-	-
- maksullinen sopimusdigitointi	320	145	435
- konsultointi	10	-	9
- muut suoritteet ja palvelut	117	32	51
-Yhteensä	1 996	1 201	1 011
Maksullisen toiminnan muut tuotot			
- vuokratuotot	484	442	484
Tuotot yhteensä	2 480	1 643	1 495

KOKONAISKUSTANNUKSET

Erilliskustannukset

- Aineet, tarvikkeet, tavarat ja palvelujen ostot	170	146	66
- Henkilöstökustannukset	1 092	618	530
- Vuokrat ¹	119	59	35
- Vuokrattujen arkistotilojen vuokrat	472	399	381

Muut erilliskustannukset

	-	-	-
Erilliskustannukset yhteensä	1 853	1 222	1 012

Osuus yhteiskustannuksista			
- Tukitoimintojen kustannukset (ml. poissaolot)	224	278	264
- Poistot ja korot	65	7	4
- Muut yhteiskustannukset	309	164	149
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	598	449	417
Kokonaiskustannukset yhteensä	2451	1 671	1 429
Kustannusvastaavuus	29	-28	66
Kustannusvastaavuus -%	101,2	98,3	104,6

ERILLISLAKIEN MUKAISET SUORITTEET (1 000 euroa)

	2014	2015	2016
TUOTOT			
Maksullisen toiminnan myyntituotot	112	183	222
KOKONAISKUSTANNUKSET			
Erilliskustannukset			
- Aineet, tarvikkeet, tavarat ja palvelujen ostot	3	1	-
- Henkilöstökustannukset	278	332	448
- Vuokrat ¹	32	39	31
<u>Muut erilliskustannukset</u>	-	-	-
Erilliskustannukset yhteensä	313	372	479
Osuus yhteiskustannuksista			
- Tukitoimintojen kustannukset	59	183	234
- Poistot ja korot	17	4	3
- Muut yhteiskustannukset	88	132	154
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	164	319	391
Kokonaiskustannukset yhteensä	477	691	870
Kustannusvastaavuus	-365	-508	-648
Kustannusvastaavuus -%	23,5	26,5	25,5

¹ Laskelmassa on mukana kaikista toimitiloista 9,2 % (edellisenä vuonna 10,58 %). Arkistotiloja ei ole otettu mukaan laskelmiin, paitsi arkistotilavuokrauksen kustannuksissa.

1.4.4 Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuus

Yhteisrahoitteista toimintaa kertomusvuonna olivat veikkausvoittovaroista osittain rahoitettavat EU-rahoitteiset APEX-, EHRI- ja Europeana Cloud- ja Community as Opportunity: The Creative Archives' and Users' Network –hankkeet ja READ-hanke sekä KELA:n ja Sitran rahoittama rekisteritutkimuksen FMAS-hanke ja Kaatuneiden Muistosäätiön rahoittama Sodissa 1939-45 menehtyneet -tietokanta-hanke. Keskiäika-tietokantaa uudistamishanketta jatkettiin Koneen Säätiön rahoittamana. Valtionkonttorin rahoituksen avulla toteutettiin Kaiku - Yhdessä Yhtenäinen Kansallisarkisto -projekti, jonka tavoitteena oli tukea arkistolaitoksen tulevaa organisaatiouudistusta.

Yhteisrahoitteiseen toimintaan kohdistui vuonna 2016 kaikkiaan 7,8 henkilötyövuotta (edellisenä vuonna myös 6,6 htv). Ulkopuolista rahoitusta hankkeissa oli käytettävissä yhteensä 509 877,65 euroa (edellisenä vuonna 748 653,10 euroa), josta käytettiin 306 055,14 euroa. Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmaa ei esitetä, koska koko toiminnalle saatu rahoitus jäi alle 1 miljoonaa euroa.

1.5 TUOTOKSET JA LAADUNHALLINTA

1.5.1-1.5.2 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet, palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu

Tässä yhteydessä raportoidaan opetus- ja kulttuuriministeriön ja arkistolaitoksen välisessä tulossopimuksessa asetettujen tavoitteiden toteutumisesta tulosalueittain sekä muista kertomusvuonna toteutettujen tai edelleen jatkuvien, pitempiaikaisten hankkeiden tilanteesta. Yksityiskohtainen vertailu tulostavoitteiden toteutumisesta esitetään tulostaulukossa sivuilla 33-36.

Tutkimus ja kehittäminen

Digitaalisen aineiston saatavuuden edistäminen

Kansallisarkisto osallistuu tutkimusprosessin sähköistämiseen edistämällä digitaalisen aineiston saatavuutta, tuottamalla laadukkaita verkkopalveluita ja kehittämällä tutkimusinfrastruktuureita yhteistyössä tutkimusyhteisöjen ja muistiorganisaatioiden kanssa. Tutkimuksen ja kehittämisen vastuualue toimii Kansallisarkiston edustajana kansallisessa ja kansainvälisessä tutkimusyhteistyössä, verkostoissa ja –projekteissa ja pyrkii aktiivisesti käynnistämään erillisiä rahoitettuja yhteistyöprojekteja. Projektien tulokset jalkautetaan Kansallisarkiston palveluihin ja tietojärjestelmiin arkkitehtuurin mukaisina kokonaisuuksina ja pienenevien resurssien asettamat reunaehdot huomioiden. Yhteistyössä priorisoidaan digitaalisen humanismin hankkeet.

Kansallisarkiston ja Tilastokeskuksen yhteinen hanke Kansallinen rekisteri- ja mikroaineistojen tutkijapalvelu valittiin vuonna 2013 tutkimusinfrastruktuurien tiekartalle. Sitra myönsi vuonna 2016 Kansallisarkistolle rahoitusta käyttöluupalvelun toteutusvaiheeseen siten, että käyttöluupalvelu kohdentuu soite-tietoihin, mutta on otettavissa käyttöön myös kaikissa muissa käyttöluupalvelu vaativissa prosesseissa. Osittain käyttöluupalvelua toteutettiin myös Kelan edellisenä vuonna myöntämällä rahoituksella. Palvelun tavoitteena on parantaa merkittävästi julkisen hallinnon rekisteriaineistojen löydettävyyttä, saatavuutta ja käytettävyyttä.

Kansallisarkisto on mukana Community as Opportunity (CO:OP) -hankkeessa, jonka muodostavat 17 eurooppalaista arkistoa ja yliopistoa. Hanke toteutetaan vuosien 2015–2018 aikana.

Hankkeessa on kaksi keskeistä osa-aluetta. Ensimmäisenä päämääränä on helpottaa yksityishenkilöiden hallussa olevan arkistomateriaalin digitointia, jakamista ja pitkäaikaissäilytystä. Hankkeen toinen keskeinen osa on nuorten arkistokokemusten tarkkailu ja niistä oppiminen, johon keskitytään vuoden 2017 alusta alkaen.

Ensimmäisen päämäärän saavuttaakseen Kansallisarkisto on hankkinut liikkuvia digitointiasemia, joita kiinnostuneiden tahojen on mahdollista lainata käyttöönsä. Digitaaliset tiedostot tallennetaan hankkeen perustamalle Topeteekki-alustalle sekä tarvittaessa osallistuvan tahon omalle tallennusvälineelle. Topoteekin tiedostot tallennetaan karttapohjalle, jolloin kaikki kiinnostuneet voivat nähdä tietylle alueelle sijoittuvat kohteet. Luovuttajat joko pidättävät kaikki oikeudet aineistoon (jolloin sitä voi vain katsella) tai suosituksen mukaan antavat sille Creative Commons -lisenssin. Vuoden 2016 aikana toteutettiin viisi digitointitilaisuutta.

Kansallisarkisto on myös mukana kansainvälisessä EU-rahoitteisessa READ-hankkeessa (Recognition and Enrichment of Archival Documents). Hankkeen tavoitteena on tuottaa virtuaalinen tutkimusympäristö, joka kokoaa automaattisen käsinkirjoitetun tekstintunnistuksen osaimisen ja teknologiat, arkistoaineistot sekä aineistojen käyttäjät.

Hanke nivoutuu keskeisesti tutkimusprosessin muutokseen ja aineiston uudelleenkäyttöödedellytysten kehittämiseen. Aiheen ympärille suunnitellaan tutkimusyhteisön kanssa kansallisia ja kansainvälisiä projekteja, joihin haetaan ulkopuolista rahoitusta.

Aineistojen uudelleenkäyttöä edistetään myös joukkoistamalla. READ-hankkeessa luodaan joukkoistamisalusta, josta saatuja kokemuksia hyödynnetään ratkaistaessa muiden tutkimusinfrastruktuurien joukkoistamista.

Arkistolaitoksen 200-vuotishistoriahanke päättyi Jussi Nuortevan ja Päivi Happonen kirjoittamaan historiateokseen, joka julkaistiin joulukuussa laitoksen 200-vuotisjuhlassa.

Kansallisarkisto sai jatkorahoitusta Koneen Säätiöltä keskiaikatietokannan kokonaisuudistukseen, joka toteutetaan yhteistyössä keskiaikatutkijoiden kanssa.

Arkistolaitos hankkii Venäjältä digitaalisia kopioita Suomea koskevista arkistoaineistoista. Keskitetty hankinta tukee yliopistoissa tehtävää Venäjä-tutkimusta, parantaa aineistohankinnan kansallista koordinaatiota ja tehostaa aineistojen saatavuutta. Kertomusvuonna hankittiin 40 769 jäljennettä.

Vuonna 2012 Kansallisarkiston alaisuudessa Inarissa toimintansa aloittaneen Saamelaisarkiston tehtävänä on saamentutkimuksen tukeminen ja edistäminen saamelaiskulttuurin vahvistamiseksi ja saamelaisia koskevan historiatiedon lisäämiseksi. Arkisto tallentaa saamelaista asiakirjallista kulttuuriperintöä sekä huolehtii sen säilyttämisestä ja käyttöön asettamisesta. Arkiston tärkeänä tehtävänä on edistää saamentutkimukseen liittyvää tutkimusyhteistyötä kansallisesti ja kansainvälisesti. Vuoden 2016 loppuun mennessä arkistoon oli luovutettu 29 arkistonmuodostajan asiakirjoja, joista vanhin ja arvokkain on Suonikylän kolttakylän arkisto vuosilta 1601 – 1775. Kolttakylän arkisto valittiin lokakuussa 2015 Unescon maailmanperintökohdelistalle.

Normi- ja informaatio-ohjaus

Vuoden 2013 alussa vahvistetun seulontapolitiikan ja -strategian avulla Kansallisarkisto osoittaa arkistonmuodostajille, tutkijoille ja asiakirjatietojen muille käyttäjille, millaisin perustein ja periaattein arkistolaitos määrää julkisen hallinnon asiakirjatietoja pysyvään säilytykseen, osaksi kansallista asiakirjallista kulttuuriperintöä. Seulontapolitiikka ja -strategia sekä Kansallisarkiston vuoteen 2020 ulottuva strategia edistävät voimakkaasti digitaalista säilytystä ja siten mahdollistavat sen, että entistä kattavampi osa julkisen hallinnon asiakirjatiedoista voidaan säilyttää pysyvästi.

Kertomusvuonna annettiin 58 seulontapäätöstä (edellisenä vuonna 72 päätöstä), joista suurin osa kohdistui sähköisten tietojärjestelmien tietosisältöön. Kansallisarkisto on vähentänyt pienenevien resurssiensa takia sähköisen asiakirjahallinnon kehittämisen ja ohjaustehtäviä. Siitä huolimatta arkistolaitoksen Sähke2-normi on laajasti käytössä julkisen hallinnon tietojärjestelmissä ja normi on yhtenäistänyt asiakirjahallinnassa käytettyjä metatietoja ja tietorakenteita. Normin voimassaoloaika jatkettiin vuoden 2017 loppuun. Vastaavasti sähköisen arkistonmuodostussuunnitelman (eAMS) asema julkisen hallinnon tietojärjestelmien toiminnallisuuksien ohjaajana ja metatietojärjestelmänä on vakiintunut.

Julkishallinnon digitaalisten aineistojen uutta säilytysratkaisua on suunniteltu valtiovarainministeriön asettamassa SAPA-työryhmässä. Valtionhallinnon digitaalisten aineistojen vastaanoton uudelleen käynnistämistä on valmisteltu opetus- ja kulttuuriministeriön, Kansallisarkiston ja CSC:n työryhmässä.

Koulutusta koordinoitiin ja toteutettiin Kansallisarkiston strategiassa, tulossopimuksessa ja koulutusohjelmassa määritellyllä tavalla. Peruskurssia toteutettiin monimuoto-opetuksena. Kansallisarkiston järjestämä ja sen edustajien muiden järjestämällä kursseilla antama arkistokoulutus väheni edellisen vuoden tasosta. Koulutustuntien määrä oli yhteensä 218 ja osallistujien määrä oli 605 osallistujaa omilla kursseilla. Koulutus ei ollut kertomusvuonna enää tulossopimuksessa määrällisinä tavoitelukuina. Kansallisarkiston antamien tutkintojen ja osasuoritusten määrä väheni edellisestä vuodesta ja oli 189 tutkintosuoritusta (edellisenä vuonna 234).

Asiakirjahallinnan ja arkistotoimen yliopisto- ja korkeakoulutason koulutusta antavat Tampereen, Turun, Oulun, Jyväskylän ja Itä-Suomen yliopistot sekä Mikkelin ammattikorkeakoulu. Lisäksi jatko- ja täydennyskoulutusta antaa mm. Turun yliopiston kehittämis- ja koulutuskeskus Brahea, jonka kanssa arkistolaitos jatkoi kiinteää yhteistyötä asiakirjahallinnon koulutusohjelman ja asiantuntijaohjelman suunnittelussa ja toteuttamisessa. Em. koulutustahojen koulutuksen toteuttamiseen osallistuttiin kysynnän ja käytettävissä olevien resurssien mukaan.

Jokaisesta järjestetystä koulutustilaisuudesta pyydetään osallistujilta koulutuspalautteet. Kertomusvuonna saatujen palautteiden keskiarvo oli 4,15 (edellisenä vuonna 4,14) arvostelusteikolla 1 – 5, jossa 5 on paras tulos. Koulutuksen bruttotulot olivat vuonna 2016 noin 109 000 euroa, edellisenä vuonna 183 000.

Tunnettuuden edistäminen

Asiakirjanäyttelyt edistävät aineistojen tutkimuksellista ja opetuksellista käyttöä sekä lisäävät aineistojen tunnettuutta. Vuonna 2016 Kansallisarkisto järjesti Suomi 100-juhlavuoteen liittyvästä neliosaisesta Pro Finlandia – Suomen tie itsenäisyyteen -näyttelysarjasta kolmannen näyttelyn, jossa esitellään, millaisena Suomi, suomalaiset ja Suomen pyrkimykset näyttäytyivät muissa Pohjoismaissa itsenäistymistä edeltävinä vuosikymmeninä ja itsenäisyyden alkuvuosina. Näyttelyn lisäksi tuotettiin tieteellinen julkaisu täydentämään näyttelyteemaa. Asiakirjanäyttelyiden kokonaismäärä oli edellisen vuoden tasolla. Näyttelytoimintaa kasvattivat ja monipuolistivat pienimuotoiset asiakirjojen ajankohtaiset esillepanot ja eri tavoin toteutetut yhteisnäyttelyt sekä verkkonäyttelyt. Näyttelyjen yhteismäärä oli 12 kpl (18). Näyttelytoimintaan käytetty henkilöpanos oli kaikkiaan 3,1 htv, edellisenä vuonna 2,0 htv. Ryhmille annettavien esittelyjen määrä oli lähes edellisen vuoden tasolla ja oli 221 esittelyä (226).

Heraldinen toiminta

Kansallisarkiston yhteydessä toimii Heraldinen lautakunta, johon kuuluu 13 jäsentä. Lautakunnan jäsenet edustavat heraldiikan tutkimusta, heraldista suunnittelua sekä historian ja hallinnon asiantuntemusta. Puheenjohtajana toimii pääjohtaja Jussi Nuorteva.

Kansallisarkisto asetti helmikuussa 2016 Heraldisen lautakunnan uudelle toimikaudelle 2016–2019. Heraldinen lautakunta kokoontui vuoden aikana kaksi kertaa ja valmisteli neljä lausuntoa. Käsiteltävinä asioina olivat mm. työ- ja elinkeinoministeriön visuaaliset ohjeet ja leijonatunnus, Tullin uudistettu visuaalinen yleisilme, Viestintäviraston tavaramerkkihakemus ja veneilykerhon erikoislippumerkki. Heraldinen lautakunta käsitteli myös Suomen vaakunan tunnuskuvan lainvastaiseen käyttöön liittyvää tapausta.

Arkistolaitos on toteuttanut *Europeana Heraldica* –tietokannan. Siihen on liitetty Norjan, Ruotsin ja Tanskan kunnallisvaakunat, sekä historialliset että virallisessa käytössä olevat. Usealla kielellä toimiva tietokanta sisältää tällä hetkellä noin 2 000 vaakunaa ja 1 000 sinettiä.

Kirjastot

Kirjastojen osalta arkistolaitoksen yksiköissä tallennettiin tieteellisten kirjastojen Erkki-tietokantaan 3 539 yksikköä, edellisenä vuonna 4 319 yksikköä.

Aineistohallinta

Aineistojen vastaanotto ja hankinta sekä säilytystilan hallinta

Arkistolaitokseen siirrettyjen aineistojen kartunta oli kertomusvuonna kaikkiaan 3 471 hm sekä 1 280 karttaa ja piirustusta viranomaisten asiakirjoja. Yksityisarkistojen kartunta oli 473 hm ja 26 karttaa ja piirustusta. Yksityisarkistojen vastaanottoa on tulossopimuksen mukaisesti sopeutettu väheneviin voimavaroihin. Resurssit on kohdistettu laitostasolla keskusarkistoon siirrettäviin ja digitoitaviin aineistoihin.

Kertomusvuoden maksullisista järjestämishankkeista jatkettiin Liikenteen turvallisuusvirasto Trafín kanssa v. 2013 tehdyn puitesopimuksen mukaisesti Trafín hallussa olevan aineiston maksullista järjestämistä ja digitointia sekä jatkettiin PRH:n tilaaman maistraattien hallussa olevien asunto-osakeyhtiöiden ilmoitusasiakirjojen järjestämistä, seulontaa ja digitointia sekä MMM:n tilaamia Asutushallituksen ja Metsähallituksen asiakirjojen järjestämishankkeita. Muita pienempi järjestämishankkeita oli käynnissä 16 kpl.

Arkistolaitoksen käytössä oli noin 249 000 hm arkistotilaa, josta vapaana oli noin 20 000 hm.

Keskusarkiston käyttöön oton valmistelua jatkettiin siirrettävää aineistoa kunnostamalla sekä valmistelemalla logistiikka-, tilanhallinta- ja aineistohallintajärjestelmä AHJ:n käyttöönottamista vuoden 2017 aikana. Keskusarkistosiiirtojen aineistokohtainen suunnitelma vahvistettiin kertomusvuonna.

Käytettävyyden ja säilyvyyden edistäminen

Aineistojen kuvailua ja järjestämistä sekä digitointia ja siihen liittyvää valmistelua ja indeksointia ohjaa aineistohallinnan toimenpideohjelma, joka toimii vastuualueen metatietotyön vuosittaisten tulostavoitteiden asettamisen pohjana.

Aineistojen kartunta oli viranomaisarkistojen osalta 3 471 hm ja yksityisarkistojen osalta 473 hm, yhteensä 3 944 hm. Tulostavoite kartunnan osalta oli 4 000 hm. Järjestettyjen arkistojen kokonaismäärä hyllymetreissä, 7 529 hm, oli edellistä vuotta huomattavasti suurempi (5 429 hm). Näistä maksullisen järjestämisen osuus oli 1 056 hm (edellisenä vuonna 490 hm). Tulostavoitetta ei järjestämiselle enää tulossopimuksessa ollut. Viranomaisarkistojen osuus oli kokonaismäärästä 6 808 hm ja yksityisarkistojen 721 hm.

Arkistolaitoksen Vakka-arkistotietokanta sisälsi kertomusvuoden lopussa tiedot 3 606 386 arkistoyksiköstä. Tietokantaa täydennettiin vuoden aikana 1 512 arkistoluettelon tiedoilla (edellisenä vuonna 3 534 luetteloa). Vuoden loppuun mennessä Vakkaan on syötetty vuodesta 1998

lähtien tilastojen mukaan 31 106 arkistoluettelon tiedot. Entisen Sota-arkiston käytössä ollut AARRE -aineistorekisteri toimii erillisenä tietokantana.

Valtakunnallista yksityisarkistorekisteriä ei ole enää ylläpidetty. Rekisterissä on 26 laitoksen ja niissä säilytettävän noin 48 575 arkiston tiedot. Kansallisarkistossa on järjestetty yksityisarkistojen lisäksi myös ulkopuolisella rahoituksella.

Asiakirjojen digitoinnissa tuotettiin ja tallennettiin digitaaliarkistoon 8 502 265 kuvatiedostoa (edellisenä vuonna 12 984 052 kuvatiedostoa). Tulostavoite digitoinnissa oli 5 000 000 kuvatiedostoa. Arkistolaitoksessa jatkui kertomusvuonna mm. Trafi-hankkeen osana maksullisena palveluna Trafian aineistojen digitointia sekä PRH:n asunto-osakeaktien digitointi. Maksullisena palveluna digitoitiin 3 556 683 kuvatiedostoa.

Keskusarkistosiirtojen valmistelua varten vuonna 2015 saadun kaksivuotisen lisätalousarviorahoituksen turvin kunnostettiin ko. aineistoja määräaikaisen henkilöstön avulla. Hankkeeseen käytettiin kertomusvuonna yhteensä 9,4 henkilötyövuotta.

Konservoinnin tehtäväalueella käsiteltiin 195 118 arkkiä, karttaa tai piirustusta (edellisenä vuonna 88 439 kpl). Konservointiin kohdistui kertomusvuonna 4,6 htv. Digitoinnin esivalmistelutehtäviin ja muuhun arkistoaineiston huoltoon käytettiin lisäksi 8,7 htv. Resurssien nopea väheneminen konservoinnissa vaikuttaa välittömästi mahdollisuuksiin toteuttaa aineiston säilymistä edistäviä tehtäviä.

Aineistohallinnan kehittämishankkeet ja arkistosektorin koordinointi

Vuoden 2011 lopulla käynnistyneessä AHAA-hankkeessa jatkui arkistolaitoksen ja viiden yksityisen valtionapuarkiston yhteisen hakemistojärjestelmän toteutus. Vuoden aikana valmistui AHAA-järjestelmän versio 0,91. Finna-asiakasliittymän räätälöinti AHAA:n käyttöliittymäksi jatkui yhteistyössä Kansalliskirjaston kanssa OKM:n Kansalliskirjastolle myöntämällä rahoituksella.

Arkistosektorin KDK-yhteistyöverkosto, jonka toimintaa Kansallisarkisto johtaa, on Kansallinen Digitaalinen Kirjasto –hankkeessa mukana olevien arkistosektorin toimijoiden yhteistyöelin. Verkoston toiminnan tarkoituksena on tuottaa arkistosektorin yhteinen näkemys KDK:n puitteissa tehtävään sektorien väliseen yhteistyöhön ja verkosto nimittää arkistosektorin edustajat KDK:n yhteistyöryhmiin. Kertomusvuonna jatkui arkistosektorin yhteisen kohdearkkitehtuurin tuottaminen ja käynnistettiin arkistosektorin yhteisen yksityisarkistojen hankintapolitiikan laadinta.

Tietopalvelut

Arkistolaitoksen tietopalvelua toteutettiin Kansallisarkiston yleisen strategian ja sitä tukevan tietopalvelustrategian mukaisesti. Strategian keskeisiä tavoitteita ovat mm. sähköisen asiointipalvelun jatkuva parantaminen, itsepalvelun lisääminen, tietopyyntöpalveluiden kehittäminen sekä yhteistyön lisääminen muiden arkistojen kanssa.

Tutkijasalien aukiolopäivien supistaminen aloitettiin Mikkelin ja Vaasan maakunta-arkistoissa sekä Kansallisarkiston Hallituskadun toimipisteessä. Tutkijakäyntien määrä väheni edelliseen vuoteen verrattuna 3,1 % ja oli 32 388 käyntiä. Edellisenä vuonna vähennys oli 2,5 %. Tutkijakäynnit ovat vähentyneet vuosituhannen vaihteen huippuvuosista yli 60 %. Tulossopimuksessa kirjattu tavoite (arvio) oli 33 000 tutkijakäyntiä. Tutkijakäyntien väheneminen on enna-

koitua ja linjassa strategian mukaisen verkkopalvelujen kehittämisen kanssa. Tutkijasaliin toimitettujen asiakirjojen määrä on pysynyt korkealla tasolla. Kertomusvuonna määrä väheni edellisestä vuodesta 5,2 %, ja oli 71 353 arkistoyksikköä. Edellisenä vuonna kasvua toimitusten määrässä oli 11,9 %. Sähköisessä muodossa saatavan aineiston lisääntyminen vaikuttaa erityisesti sukututkijoiden tutkijakäyntien vähenemisenä. Arkistolaitoksen digitaaliarkiston verkkosivuilla käynnit kasvoivat. Verkkokäyntejä digitaaliarkistossa tilastoitiin 1 254 704 käyntiä ja sivulatauksia 51 245 305 kappaletta. Yksittäisiä verkkokäyttäjiä oli 503 064. Edelliseltä vuodelta saatiin vain puolen vuoden tiedot, joten vertailua ei kannata tehdä.

Tilattujen tietopyyntöjen yhteismäärä oli 24 064, joten tulossopimukseen kirjattu tavoite (arvio) 23 000 ylitettiin. Kysyntä kasvoi edellisestä vuodesta 7,3 %. Kasvu kohdistui etenkin ajoneuvotietoihin, sotilaskantakortteihin sekä lottien rintamapalvelustunnuksien selvittämiseen. Noin joka viides tietopyyntö koski sotilaskantakorttia, joista 91 % tehtiin sähköisen asioinnin palvelukanavan (Astia-palvelu) kautta. Liiketaloudellisia selvityksiä ei juurikaan tehty johtuen resurssien vähäisyydestä sekä keskittymisestä lakisääteisiin tehtäviin ja velvoitteisiin. Julkisoikeudellisten tietopyyntöjen määräaikoja pystyttiin edelleen pääsääntöisesti noudattamaan, sillä määräaikojen ylityksiä oli vain 1,4 %, kun edellisenä vuonna määräaikojen ylityksiä oli 2,8 %.

Syksyn aikana käynnistettiin tietopalvelujen toimipaikkariippumattomuutta tukevat toimenpiteet. Laitostasoisten voimavarojen entistä tehokkaampaan käyttöön tähdätään mm. käyttöluupaasioita ja tietopyyntöjen vastaanottoa uudelleen organisoimalla, hajauttamalla aineistoja eri toimipaikkoihin ja toimipaikkojen puhelinvaihteiden järjestelyillä. Tietopyyntöjen osalta toimipaikkariippumattomuutta kehitettiin ja toteutettiin erityisesti sukuselvitysten sekä ajoneuvotietojen osalta.

Kaukolainojen tilastointia muutettiin, niin että tilastoitiin asiakirjayksiköitä lainatilausten sijaan, joten vertailutietoa on vaikea saada. Mikrofilmilainoja ei enää tilastoitu. Jäljenteiden kysyntä laski 1,69 % ja oli 121 664 kpl. Jäljennepalvelun tulot kasvoivat kuitenkin edellisestä vuodesta.

Kehittämishankkeet

Kertomusvuonna jatketuista ja aloitetuista kehittämishankkeista on mainittu tulosaluekohtaisissa luvuissa.

Hallinto- ja tukitoiminnot sekä ohjausjärjestelmät

Kertomusvuonna viimeisteltiin laki Kansallisarkistosta, joka tuli voimaan 1.1.2017. Lain voimaantulon myötä arkistolaitoksen nimi poistui, maakunta-arkistot lakkautettiin ja muutettiin Kansallis-arkiston toimipaikoiksi. Arkistolain muutos tuli myös voimaan samaan aikaan. Lakimuutos sisältää mm. mahdollisuuden tietyn ehdoin hävittää digitoitua paperimuotoista aineistoa. Myös arkistolain kokonaisuudistus eteni. Valtiovarainministeriö asetti 17.11.2016 työryhmän selvittämään julkisen hallinnon tiedonhallinnan sääntelyä. Työryhmä jatkaa mm. aiemman arkistolakityöryhmän työtä.

Uuden yhtenäisen Kansallisarkiston työjärjestykset uusittiin uutta lainsäädäntöä vastaaviksi vuoden 2016 lopussa. Vastuualueet laativat viraston ministeriön kanssa käymien tuloskeskustelujen ja ministeriön valtionalouden kehysten pohjalta esittämien reunaehtojen mukaisesti toimintasuunnitelmat, joissa oli otettava huomioon sopeuttamisohjelma vuosille 2013 - 2019.

Sopeuttamisohjelman toteuttamista on jatkettu edelleen ja täytetty vain strategian toteuttamisen kannalta välttämättömät virat. Arkistolaitoksessa toteutettiin joulukuussa työtyytyväisyyskysely (VM-baro). Osaamiskartoitus aloitettiin ja henkilöstöstrategiaa valmisteltiin.

Opetus- ja kulttuuriministeriö korosti tilinpäätöskannanotossaan tulevien vuosien tilatarpeiden ja niihin liittyvien toimenpiteiden ennakointia. Toimitilas suunnittelun keskeinen osa on keskusarkistohanke, jolla on tarkoitus ratkaista Kansallisarkiston tilantarve pysyvästi. Keskusarkiston rakentaminen käynnistyi maaliskuussa 2016. Keskusarkistosiirtojen ja aineistonhallintajärjestelmän valmistelua jatkettiin aktiivisesti koko vuosi. Arkistolaitoksen toimitilastrategia vuoteen 2020 uudistettiin alkuvuodesta 2016. Helsingin toimitilas suunnittelua sekä Sörnäisten toimitiloista luopumista ja siihen liittyviä uudelleen järjestelyjä valmistelemaan on perustettu työryhmät.

Kansallisarkiston ICT-toimialariippumattomat palvelut siirtyivät vuoden 2015 aikana ja 2016 alussa asteittain Valtorille. Tällä hetkellä ("as-is" vaiheessa) sopimukset toteutuvat pääasiassa hyvin. Valtorin laskutuksessa on siirrytty kuluvan vuoden alusta arviolaskutuksesta toteumapohjaiseen laskutukseen, joka selkeyttää kustannusten seuranta. Lähituki-palvelu on toiminut yleisesti ottaen hyvin. Sen sijaan palvelimien ulkoistuksissa on ollut kohtuuttomia viiveitä. Odotukset eivät ole täyttyneet suunnitelmien mukaisesti, käytännössä toimintojen siirtovaiheesta ei ole vielä päästy normaalin toiminnan vaiheeseen.

Tulosohjausta toteutettiin tulossopimusjärjestelmän puitteissa siten, että pääjohtaja teki tulossopimukset arkistolaitoksen vastuualueiden kanssa sisältäen maakunta-arkistojen tulostavoitteet ja arkistolaitos opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa. Vuosia 2013–2016 koskeva tulossopimuskausi päättyi ja vuosia 2017 – 2020 koskeva tulossopimusehdotus valmisteltiin alkuvuodesta. Tulosneuvottelut opetus- ja kulttuuriministeriön ja arkistolaitoksen välillä käytiin keväällä ja arkistolaitoksen sisäiset tulosneuvottelut loppuvuodesta. Työajanseuranta ja sisäinen laskenta on toteutettu valtion yhteistä Kieku-järjestelmää hyödyntäen. Suoritetilastointiin on käytetty erillistä laskentapohjaa. Arkistolaitos kehittää indikaattorijärjestelmäänsä siten, että se entistä paremmin tukee strategian mukaisten tavoitteiden seuranta ja ottaa huomioon asiakaskunnan käyttötavoissa tapahtuneen muutoksen. Ennen muuta sähköisten aineistojen asiakaskäytön seuranta tehostetaan. Arkistolaitoksen yksiköissä käytiin organisaatiouudistuksesta johtuen vain palkkaukseen vaikuttavat kehityskeskustelut vuodenvaihteessa.

Maksullisen palvelun hinnoittelussa valmisteltiin OKM:lle uutta esitystä asetukseksi suoritteista perittävistä maksuista sekä siihen perustuvaa hinnastoa, joka tuli voimaan kuluvan vuoden alusta.

Viestintä edistää Kansallisarkiston tunnettuutta ja tukee viraston johtamista ja koordinaatiota, mikä varsinkin organisaatiouudistusta valmisteltaessa ja käyttöön otettaessa on ollut erityisen tärkeää. Edellisten vuosien tapaan arkistolaitos julkaisi arkistoalan ammattiväelle ja tutkijayhteisölle suunnattua tiedotuslehteä *Aktia*, jota ilmestyi kolme numeroa.

Kestävän kehityksen tavoitteiden mukaisesti arkistolaitos on laatinut energiantehokkuussuunnitelman (vain Kansallisarkisto), lisännyt videoneuvotteluja matkustuksen vähentämiseksi, rajoittanut minimiin kansainvälisen toiminnan työryhmiin, seminaareihin ja kongresseihin osallistumisen osalta ja vähentänyt toimitiloja Kansallisarkiston Siltavuoren ja Sörnäisten toimipisteissä 1 100 m². Kansallisarkisto on aktiivisesti vaikuttanut siihen, että vanhoja ilmanvaihtokoneita on vaihdettu ja samalla mm. LTO-toimintojen lisäyksellä on saatu energiankulutusta vähennettyä myös kertomusvuoden aikana. Tutkijasalien aukioloaikojen lyhentäminen on vaikuttanut myös energian säästöön.

Arkistolaitoksen henkilöstövoimavarojen kehittymisen suuntaa mitataan vuosittain valtiovarainministeriön henkilöstötilinpäätöksen mukaisten mittareiden avulla. Henkilöstön tilaa kuvataan vertailuluvuilla, jotka lasketaan joulukuussa palveluksessa olevasta henkilöstöstä. Henkilöstöresurssien määrää seurataan myös koko vuoden osalta henkilötyövuosien (htv) muutosluvulla, joka on resurssimittarina merkittävämpi, kuin pelkkä joulukuinen henkilöstön määrä. Kertomusvuodelle oli asetettu tavoitearvoja htv-luvulle ja sairauspoissaoloille.

Henkilöstövoimavarat

Kertomusvuoden joulukuussa arkistolaitoksen palkkaa saavan henkilöstön määrä oli yhteensä 240 henkilöä (2015/235 +2,1 %), joista naisia oli 60,0 % ja miehiä 40,0 %. Osuuksissa ei tapahtunut muutosta. Henkilötyövuosissa mitattuna henkilöstömäärä oli kuluneena vuonna 236,2, kun se edellisenä vuonna oli 220,5 (+ 7,1 %). Henkilötyövuosien määrän lisäys johtui määräaikaissä projektissa työskentelevän henkilöstön kasvusta. Vakinaisen henkilöstön määrä on vähentynyt nopeasti. Vuoden 2008 määrästä, 266 htv:sta, vähennystä on ollut noin 28 %. Vakinaista henkilöstöä oli Tahti-tilaston mukaan vuoden lopussa 178 henkilöä (2015/183) ja määräaikaaisia 62 henkilöä. Vakinaisten luvuista puuttuvat vuoden lopussa virkavapaalla olleet. Lisäksi arkistolaitoksessa työskenteli erilaisia palkattomia harjoittelijoita, joita ei lasketa em. määräaikaisten lukuun. Tukityöllistettyjen %-osuus henkilöstöstä oli vuoden lopussa 6,3 % edellisenä vuonna 3,8 %.

Henkilöstön keski-ikä hieman kasvoi ja oli vuoden lopussa 49,6 vuotta (2015/49,1). Suurin osuus henkilöstöstä kuuluu edelleen 55 - 64 ikäryhmään (37,1 %). Toiseksi suurimpana ikäryhmänä ovat 45 - 54 -vuotiaat (26,7 %), seniori-ikäisiä on yhteensä 66,7 % (2015/66,8).

Kokoaikaisessa palvelussuhteessa työskentelevien osuus oli 95 % (2015 93,6 %).

Arkistolaitoksen henkilöstön koulutustasoindeksi kasvoi ja oli 5,5 (2015/5,2). Korkeakoulu- ja yliopistotason tutkinnon suorittaneiden osuus oli yhteensä 56,3 % ja tutkijakoulutuksen suorittaneiden osuus 6,7 % (vastaavat luvut 2015 olivat 50,2 % ja 5,5 %). Koulutustasoindeksin muutokseen vaikuttaa vuosittain mm. erilaisissa hankkeissa olevien suuri määräaikaisten työntekijöiden määrä, joilla ei ole vielä loppututkintoa ja toisaalta tutkimusprojekteissa olevien asiantuntijoiden määrä, joilla usein on loppututkinnon lisäksi myös tutkijakoulutus.

Tehdyn työajan osuus säännöllisestä vuosityöajasta nousi 1,2 % ja oli 80,6 %. Tehdyn työajan palkkojen osuus työvoimakustannuksista nousi 7,4 %-yks. ja oli 66,3 % (2015/58,9 %). Välillisten työvoimakustannusten osuus työvoimakustannuksista laski 7,4 %-yks. ja oli 33,7 % (2015/41,1 %), mikä johtui mm. eläkemaksujen laskemisesta. Henkilötyövuoden hinnaksi vuonna 2016 tuli 47 641,9 € (2015/50 608,5 euroa; muutos +5,9 %). Henkilötyövuoden hintaa laski kertomusvuonna palvelussuhteessa olleiden projektityöntekijöiden suuri määrä.

Työhyvinvointi

Työtyytyväisyys on kyselyn perusteella hiukan laskenut vuoteen 2015 verrattuna. Kokonaisytyytyväisyys vuonna 2016 oli 3,4 ja edellisenä vuonna 3,5 (valtiolla vuonna 2016 3,55). Parhaat arviot henkilökunta antoi työilmapiiristä ja työyhteisötyöstä (3,7), työloista (3,6) ja työn sisällöstä ja haasteellisuudesta (3,6) sekä työnantajakuvasta (3,6). Huonoin arvio oli aikaisempien vuosien tapaan tyytyväisyys palkkaukseen (2,8). Kyselyn vertailtavuutta omiin aiempiin tuloksiin heikentää kyselyn uudistuminen. Kyselyn vastausprosentti oli edellisvuotta selvästi heikompi 54,1 %. Kyselyn tuloksista esille nousevat kehittämiskohteet liittyvät vahvasti organisaation resurssien vähenemisen, organisaatiomuutoksen sekä toimintaympäristön muutoksen

aiheuttamaan epävarmuuteen (johtamisen tasapuolisuus, palkkaus, osaaminen ja kouluttautuminen). Myös OKM kiinnitti vuoden 2015 tilinpäätöskannanotossaan Kansallisarkiston huomiota henkilöstön osaamisen kehittämiseen ja työhyvinvoinnin tukemiseen sekä erityisesti projektinhallinnan menetelmien ja tilaajaosaamisen kehittämiseen. Arkistolaitoksessa toteutettiin vuonna 2016 osaamiskartoitus, jonka tulokset julkaistaan vuoden 2017 alkupuolella.

Sairauspoissaolot lisääntyivät edelliseen vuoteen verrattuna (2016 9,1 pv, 2015 7,5 ja 2014 9,7). Usein jaksamisen mittarina käytetty lyhyiden, 1-3 sairauspäivän osuus kaikista sairaustapauksista, kuitenkin hieman laski edellisestä vuodesta ja oli 83,9 % (2015/85,0 %). Terveysprosentti laski 30,8 %:iin edellisen vuoden 42,6 %:n tasosta. Säännöllisestä vuosityöajasta sairauspoissaolojen osuus nousi ja oli 3,6 % (2015/3,0 %). Työterveyshuollon kustannukset olivat 672,5 euroa/htv, edellisenä vuonna 710,10 euroa.

Henkilöstöinvestoinnit

Kertomusvuonna valmisteltiin arkistolakimuutoksia sekä valmistauduttiin sen mukaiseen organisaatiomuutokseen. Nämä merkittävät toiminnan kehittämiseen käytetyt työpanokset ovat vaatineet koko henkilöstön osallistumista ja työpanosta, mutta kehittäneet samalla henkilöstön yhdessä työskentelyn ja yhdessä osaamisen ja oppimisen taitoja. Tämän kehittämistyön tueksi arkistolaitos sai Valtiokonttorilta Kaiku –hankerahaa. Sitä on käytetty sekä uudenlaisen yhdessä oppimisen ja vuorovaikutustaitojen kehittämiseen että myös vuorovaikutustaitojen kehittämiseen uudenlaisten verkkotyökalujen avulla. Tämän hyväksi havaitun työskentelymuodon kehittämistä on sitouduttu jatkamaan.

Työhyvinvointia tuettiin mm. hankkimalla koko arkistolaitoksen henkilöstölle Smartum – liikunta- ja kulttuurisetelit, järjestämällä ohjattua liikuntaa ja virkistäytymistilaisuuksia. Työkyvyttömyyseläkkeelle siirtyneitä ei ollut yhtään, mutta sairastavuus lisääntyi.

Kieku –järjestelmän toimintatapojen hallinnan edistäminen jatkui edelleen. Kertomusvuoden henkisistä voimavaroista voidaan todeta ottaen huomioon käynnistetyt uudistukset arkistolaitoksen organisaatiossa ja mittavan työpanoksen vaatinut Kiegun käyttöönotto sekä lukuisten erilaisten sähköisten hankkeiden edistäminen koko henkilöstön suoriutuneen muutosten läpiviennistä hyvin.

1.7 TILINPÄÄTÖSANALYYSI

1.7.1 Rahoituksen rakenne

Arkistolaitoksen toiminta perustuu talousarviorahoitukseen. Määräaikaisiin hankkeisiin on saatu myös ulkopuolista rahoitusta, joko EU:n tai muun tahon kautta.

Ehri (European Holocaust Research Infrastructure) -hanketta varten oli kertomusvuonna käytettävissä 16 551,55 euroa. Hankkeeseen käytettiin vuonna 2015 6 097,51 euroa. Vuonna 2016 kirjattiin lisäksi loppuosa vuoden 2015 hankkeen menoja vastaavasta osuudesta 9 558,00 euroa. Ehri-hankkeen pääasiallisena tavoitteena on tukea toisen maailmasodan aikaisen holokaustin tutkimusta avaamalla tutkijayhteisöjen käyttöön portaalin, jossa holokaustiin liittyvät lähteet ovat tutkijoiden käytettävissä. Hanke päättyi vuoden 2015 lopussa.

Europeana Cloud –hankkeessa oli rahoitusta käytettävissä 12 638,00 euroa. Rahoituskauden 1.2.2014–30.6.2016 vastaavia kustannuksia kohdistettiin hankkeelle 7 735,00 euroa ja loppuosa saadusta rahoituksesta eli 4 903,00 euroa palautettiin rahoittajalle. Määrärahaa ei käytetty vuonna 2015, koska hankkeen tilityskausi päättyy vasta alkuvuodesta 2016.

Kansallisarkisto on mukana yhtenä partnerina EU:n Luovan Euroopan ohjelman hankkeessa COMMUNITY AS OPPORTUNITY, THE CREATIVE ARCHIVES' AND USERS' NETWORK CO:OP HCC-Information und Dokumentation maksoi hanketta varten jo vuonna 2014 ennakkomaksun 33 760,80 euroa ja toisen maksuerän 33 760,80 euroa joulukuussa 2016. Hankkeen ensimmäinen tilityskausi on keväällä 2017, joten määräraha 67 521,60 on kokonaan kohdistamatta hankkeen menoihin.

Read –hanketta varten saatiin vuonna 2015 ennakkomaksu 150 945,83 euroa. Vuonna 2016 maksettiin läpikulkueriä muille hankkeen osapuolille 17 899,18 euroa. Hankkeen ensimmäinen tilikausi päättyi 31.12.2016. Hanke on osa Euroopan komission rahoittamaa Horizon-ohjelmaa. Hankkeen tavoitteena on tuottaa palvelu (virtuaalinen tutkimusympäristö), joka koostuu yhteen automaattisen käsinkirjoitetun tekstintunnistuksen osaamisen ja teknologiat, arkistointineistot sekä aineistojen käyttäjät.

Koneen säätiöltä saatiin 70 000,00 euroa vuonna 2016 keskiaikaisten aineistojen sähköisen tietokannan laatimista varten. Vuodelta 2015 rahaa oli säästynyt 27 973,20 euroa. Määrärahasta käytettiin vuonna 2016 tietokantahankkeen palkkakuluihin 67 398,44 euroa. Hanke alkoi vuonna 2015.

Svenska Kultur fond myönsi Nådendalsdiplomen -hanketta varten 40 000,00 euroa. Hankkeeseen kohdistettiin menoja 27 632,96 euroa vuonna 2016. Projektissa laaditaan uudet transkriptiot ja editiot 134 keskiaikaisesta Naantali-asiakirjasta.

Vuonna 2012 alkaneeseen hankkeeseen Suomen sodissa 1939 - 1945 menehtyneiden tietokannan kehittämiseksi saatiin rahoitusta Kaatuneiden muistosäätiöltä 58 050,06 Vuodelta 2015 hankkeen määrärahaa oli säästynyt 11 050,76 euroa. Määrärahaa käytettiin 44 628,60 euroa.

Kansaneläkelaitoksen sähköisen käyttöluupalvelun sekä FMAS-palvelukokonaisuuden kehittämiseen vuosille 2015-2016 myöntämästä rahoituksesta käytettiin vuoden 2016 menoihin 123 549,90 euroa eli saatu rahoitus käytettiin kokonaisuudessaan hankkeeseen.

NIOD, Institute for War, Holocaust and Genocide Studies myönsi 8 625,00 euroa rahoitusta Toisen maailman sodan aikaisten Euroopan Juutalaisneuvostojen asiakirjojen digitointia ja verkkojulkaisua varten. Määräraha on kokonaan käyttämättä.

Valtiokonttorin vuonna 2015 myöntämästä rahoituksesta Yhdessä yhtenäinen Kansallisarkisto– hankkeeseen 29 500,00 eurosta vuosille 2015-2016. Määrärahasta käytettiin vuonna 2016 7653,06 euroa. Valtiokonttorin myöntämä määräraha käytettiin kokonaan.

Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot tieteen edistämiseen -momentilta opetus- ja kulttuuriministeriö myönsi rahoitusta seuraaviin hankkeisiin: Mikrofilmien hankkimiseksi venäjältä 50 000,00 euroa mikrofilmien hankkimiseksi Venäjältä. Määräraha käytettiin kokonaan. Aineistohallintojärjestelmää varten 150 000,00 euroa josta käytettiin 149 995,57 euroa. Arkistolaitoksen 200-vuotisjulkaisuun myönnettiin rahoitusta 15 000,00 euroa, joka käytettiin kokonaan.

Valtiovarainministeriöltä laskutettiin Palvelutietovarannon käyttöönottoon liittyviä menoja 4 214,00 euroa ja Suomi.fi tunnistamisen käyttöön ottoon liittyviä menoja 4 875,00 euroa.

Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonalan momentilta käytettiin 429 533,06 euroa työvoimatoimistojen työhön osoittamispäätösten mukaisesti määrääikaisten henkilöiden palkkaamiseen. Edellisenä vuonna käytettiin vastaavasti 249 170,90 euroa.

1.7.2 Talousarvion toteutuminen

Arkistolaitokselle myönnettiin vuoden 2016 varsinaisessa talousarviossa määrärahaa toimintamenoihin 18 831 000 euroa bruttomenoihin ja 18 131 000 euroa nettomenoihin. Edellisvuoteen verrattuna määrärahan vähennystä oli 5 000 euroa budjettiteknisen tarkistuksen vuoksi 11 000 euroa johtuen vuoden 2015 hallitusohjelman mukaisen hankinnasta maksuun prosessin kehittämisen ansiosta syntyvistä säästöistä, 1 047 000 euroa omakustannusperiaatteen toteutumisen Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa johdosta syntyviin säästöihin, 50 000 euroa johtuen palkkaliukumasäästöistä, 94 000 euroa johtuen toimintamenojen tuottavuussäästöistä, 100 000 euroa johtuen vuoden 2015 hallitusohjelman toimintamenoisäästöistä ja 18 000 euroa johtuen vuokramenojen indeksikorotusta vastaavasta säästöistä. Vastaavasti määrärahan lisäystä oli 515 000 euroa uuden keskusarkiston muuton valmistelua, varustamista ja aineistohallintajärjestelmää varten, 91 000 euroa palkkausten tarkistusta varten 71 000 vuokrien indeksikorotuksiin ja 91 000 euron tasomuutos. Vuoden 2016 toisessa lisätalousarviossa toimintamenojen määrärahaa leikattiin 86 000 VaEL maksun alentamisen takia. Arkistolaitoksen toimintamenojen nettomääräraha vuonna 2016 oli 18 045 000 euroa.

Vuodelta 2015 siirtyi toimintameno määrärahasta 1 254 911,72 euroa, joka käytettiin Palkeiden palvelumaksuihin, ICT-menoihin, kiinteistövuokriin sekä kotelo- ja suojamateriaalihankintoihin. Vuodelle 2017 siirrettiin toimintameno määrärahasta 639 029,41 euroa, josta 515 000 euroa on Keskusarkistomenoihin etukäteen kohdistettua ja varattua rahoitusta.

Yksityisten valtionapua saavien arkistojen (11 kpl) menoihin talousarviossa myönnettiin 5 599 000,00 euroa. Vuoden 2016 määräraha käytettiin kokonaan.

1.7.3 Tuotto ja kululaskelma

Maksullisen palvelutoiminnan tuotot vuonna 2016 olivat 1 869 882,93 euroa, edellisenä vuonna tuotot oli 1 998 235,18 euroa. Tuloihin sisältyy vuokria ja käyttökorvauksia. Maksullisen palvelutoiminnan tulojen vähennys johtui maksullisten järjestämisprojektien vähentymisestä. Muut toiminnan tuotot kasvoivat vuonna 2016 141 784,84 euroa. Tuotot olivat vuonna 2016 398 585,12 euroa (edellisenä vuonna 256 800,28 euroa). Lisäys johtuu yhteisrahoitteisten tuottojen ja yhteistoiminnan tuottojen kasvusta.

Henkilöstökulut (myös ulkopuolisin varoin palkatut) kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna ja ne olivat vuonna 2016 11 131 383,08 euroa, edellisenä vuonna kulut olivat 10 723 835,52 euroa. Kasvu johtuu lisääntyvistä osin ulkopuolisin rahoituksen avulla toteutettavista projekteista.

Vuokrakulut vuonna 2016 olivat 7 145 139,75 euroa kun ne vuonna 2015 olivat 8 292 950,13 euroa. Summa sisältää myös laitevuokria. Vähennys tilavuokrissa (noin 15 %) johtuu osittain omakustannusperiaatteen toteutumisesta Senaatti-kiinteistöjen vuokrissa.

Palveluiden ostot, Aineiden, tarvikkeiden ja tavaroiden ostot tilikauden aikana sekä muut kulut nousivat jonkin verran edellisestä vuodesta.

1.7.4 Tase

Taseessa ei ollut mainittavia muutoksia edelliseen vuoteen nähden.

SISÄISEN VALVONNAN ARVIOINTI- JA VAHVISTUSLAUSUMA

Kansallisarkiston johto on valtion talousarviosta annetun lain 24 b §:n mukaisesti vastuussa viraston sisäisen valvonnan järjestämisestä sekä sisäisen valvonnan asianmukaisuudesta ja riittävyydestä.

Sisäisen valvonnan on käsitettävä viraston talouden ja toiminnan laajuuteen ja sisältöön sekä niihin liittyviin riskeihin nähden asianmukaiset menettelyt, jotka varmistavat:

1. Kansallisarkiston talouden ja toiminnan lainmukaisuuden ja tuloksellisuuden;
2. Kansallisarkiston hallussa olevien varojen ja omaisuuden turvaamisen; ja
3. Kansallisarkiston johtamisen ja ulkoisen ohjauksen edellyttämät oikeat ja riittävät tiedot viraston taloudesta ja toiminnasta.

Menettelyt kattavat myös Kansallisarkiston vastattavana olevien varojen hoidon sekä ne toiminnot ja tehtävät, jotka Kansallisarkisto on antanut toisten virastojen ja laitosten tehtäväksi tai joista se muuten vastaa. Valtiovarainministeriön alaisen Palvelukeskuksen johto vastaa talousarviolain 24 b §:ssä tarkoitetusta sisäisestä valvonnasta siltä osin kuin kirjanpitoyksikön tehtävät on palvelusopimuksella siirretty palvelukeskuksen tehtäväksi.

Sisäisen valvonnan ja riskien hallinnan vastuista määrätään Kansallisarkiston taloussäännössä ja sen nojalla annetuissa tarkentavissa määräyksissä.

Kansallisarkistossa on pääjohtajan alaisuudessa toimiva sisäinen tarkastus, jonka toiminnasta määrätään sisäisen tarkastuksen ohjesäännössä. Toiminto suorittaa pääjohtajan tarpeelliseksi katsomat erillistarkastukset sekä muut sisäiseen valvontaan liittyvät tukitehtävät. Kertomusvuonna kaksi sisäistä tarkastajaa suorittivat yhdessä projektien riskienhallintaa koskevan tarkastuksen.

Kansallisarkiston johto on arvioinut vuoden 2016 tilinpäätöksen yhteydessä laitoksen sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilaa Valtiovarain controller -toiminnon suosituksen mukaista COSO ERM – viitekehikseen perustuvaa arviointikehikkoa hyväksi käyttäen. Arvioinnin tukena on käytetty valtiontalouden tarkastusviraston ja opetus- ja kulttuuriministeriön raportteja sekä Kansallisarkiston sisäisen tarkastuksen arviointeja ja havaintoja.

Sisäisen valvonnan arvioidaan toimivan Kansallisarkiston toiminnan laajuuteen ja laatuun sekä niihin liittyviin riskeihin nähden pääosin asianmukaisesti.

Johdon arviointien perusteella nousi esiin joitakin kehittämistarpeita:

Strategian tavoitteisiin vastaavan osaamisen hankkimiseen ja kehittämiseen on edelleen kiinnitettävä erityistä huomiota. Toiminnan kehittäminen ja digitalisaation mahdollisuuksien hyödyntäminen vähenevällä henkilöstöllä edellyttää oikeanlaista osaamista. Tätä tarkoitusta palvelee osaamiskartoituksen tulosten hyödyntäminen ja riittävä panostus henkilöstön kehittymisen tukeen.

Tunnistettuja riskejä ei arvioida yhtenäisten kriteereiden pohjalta ja riskien seurannan voimavarat ovat hyvin vähäiset. Arvioinnin perusteella riskien hallinta on kehittynyt parempaan suuntaan, mutta projektien riskienhallintaa ja projektiosaamista on kehitettävä edelleen.

Prosessien kuvaaminen on edelleen kesken johtuen uudesta Kansallisarkistolaista ja arkistolain muutoksesta, jotka astuivat voimaan vuoden 2017 alusta lukien. Muutoksilla poistettiin piiri-hallintomalli, mikä vaikuttaa myös laitostason prosesseihin. Prosessien kuvaamiseen tulee yhdistää prosessien toimivuuden ja tarpeellisten kontrollien arviointia.

Sopimusten hallintaan ei ole riittävää työkalua. Sopimusten seuranta oikea-aikaisesti on vaikeaa eivätkä sopimusten sisällöt ole yhdenmukaisia. Sopimustenhallintaa tulee kehittää.

1.9 ARVIOINTIEN TULOKSET

Kertomusvuonna ei toteutettu erillisiä arviointeja.

1.10 YHTEENVETO HAVAITUISTA VÄÄRINKÄYTÖKSISTÄ

Arkistolaitoksessa ei tilikaudella ole havaittu väärinkäytöksiä.

2. KANSALLISARKISTON TALOUSARVION TOTEUTUMALASKELMA

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2016	Vertailu tilinpäätös - talousarvio	Toteutuma %
11. Verot ja veronluonteiset tulot	83 628,46	79 421	79 421,39	0,00	100,0
11.04.01. Arvonlisävero	83 628,46	79 421	79 421,39	0,00	100,0
12. Sekalaiset tulot	5 244,12	3 337	3 336,73	0,00	100,0
12.39.04. Siirrettyjen määrärahojen peruutukset	0,86				
12.39.10. Muut sekalaiset tulot	5 243,26	3 337	3 336,73	0,00	100,0
Tuloarviotilit yhteensä	88 872,58	82 758	82 758,12	0,00	100,00

Pääluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2016 määrärahojen käyttö vuonna 2016		Tilinpäätös 2016	Vertailu talousarvio - tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
			käyttö vuonna 2016	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
28 Valtiovarainministeriön hallinnonala	492,71									
28.01.29. Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	492,71									
29 Opetusministeriön hallinnonala	27 620 871,16	25 972 033,66	25 333 004,25	639 029,41	25 972 033,66	0,00	1 254 911,72	19 299 911,72	18 660 882,31	639 029,41
29.01.29. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (arviomääräraha)	2 405 371,17	2 113 038	2 113 038,09		2 113 038,09	0,00				
29.40.02. Arkistolaitoksen toimintamenot (nettob) (siirtomääräraha 2 v)	19 508 000,00	18 045 000	17 405 970,59	639 029,41	18 045 000,00	0,00	1 254 911,72	19 299 911,72	18 660 882,31	639 029,41
29.40.53. Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot tieteen edistämiseen (arviomääräraha)	5 697 499,99	5 813 996	5 813 995,57		5 813 995,57	0,00				
29.40.53.2.. Yksityisten arkistojen valtionavusta annetun lain (1006/2006) mukaisiin menoihin	5 443 000,00	5 599 000	5 599 000,00		5 599 000,00	0,00				

29.40.53.7. Tieteen ja yhteiskunnan vuoro- vaikutuksen edistämiseen ja muihin tieteen tukemisesta aiheutuviin menoihin (KPY)	254 499,99	214 996	214 995,57		214 995,57	0,00					
29.80.52.Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot tieteen edistämiseen (arviomää- räraha)	10 000,00										
29.80.52.38. Opetus- ja kulttuuriministeriön käytettäväksi (KPY)	10 000,00										
32 Työ- ja elinkeinoministeriön hallin- nonala	294 170,90	429 533	429 533,06	0,00	429 533,06	0,00	0,00	429 533,06	429 533,06	0,00	
32.30.51. Julkiset työvoima- ja yrityspalve- lut (siirtomääräraha 2 v)	294 170,90	429 533	429 533,06	0,00	429 533,06			429 533,06	429 533,06	0,00	
32.30.51.07. Palkkatuetty työ, valtionhallin- to (KPY)	294 170,90	429 533	429 533,06	0,00	429 533,06			429 533,06	429 533,06	0,00	
Määrärahatilit yhteensä	27 915 534,77	26 401 567	25 762 537,31	639 029,41	26 401 566,72	0,00	1 254 911,72	19 729 444,78	19 090 415,37	639 029,41	

Kansallisarkiston talousarvion toteutumalaskelman tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä momentin tarkkuudella

Kirjanpitoyksiköllä ei ole esitettävää.

3. KANSALLISARKISTON TUOTTO- JA KULULASKELMA

	1.1.-31.12.2016		1.1.-31.12.2015	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	1 386 073,93		1 597 010,82	
Vuokrat ja käyttökorkorvaukset	483 809,17		401 224,36	
Muut toiminnan tuotot	<u>398 585,12</u>	2 268 468,22	<u>256 800,28</u>	2 255 035,46
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	794 904,50		651 814,07	
Henkilöstökulut	11 131 383,08		10 723 835,52	
Vuokrat	7 145 139,75		8 292 950,13	
Palvelujen ostot	2 160 334,87		2 128 879,44	
Muut kulut	229 569,07		209 841,63	
Poistot	<u>69 323,61</u>	-21 530 654,88	<u>96 500,54</u>	-22 103 821,33
JÄÄMÄ I		<u>-19 262 186,66</u>		<u>-19 848 785,87</u>
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	4 054,74		1 333,81	
Rahoituskulut	<u>-924,29</u>	3 130,45	<u>-268,69</u>	1 065,12
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset kulut	<u>0,00</u>	0,00	<u>10,10</u>	10,10
JÄÄMÄ II		<u>-19 259 056,21</u>		<u>-19 847 710,65</u>
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Kulut				
Käyttötalouden kulut voittoa tavoittelemattomille yhteisöille		-5 599 000,00		-5 443 000,00
JÄÄMÄ III		<u>-24 858 056,21</u>		<u>-25 290 710,65</u>
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA				
Perityt arvonlisäverot	79 421,39		83 628,46	
Suoritettavat arvonlisäverot	<u>-2 119 458,61</u>	-2 040 037,22	<u>-2 425 296,66</u>	-2 341 668,20
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		<u>-26 898 093,43</u>		<u>-27 632 378,85</u>

4. KANSALLISARKISTON TASE

VASTAAVAA	31.12.2016		31.12.2015	
KANSALLISOMAISSUUS				
Muu kansallisomaisuus	<u>435 510,92</u>	<u>435 510,92</u>	<u>435 510,92</u>	<u>435 510,92</u>
KANSALLISOMAISSUUS YHTEENSÄ		435 510,92		435 510,92
KÄYTTÖOMAISSUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIJOITUKSET				
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET				
Aineettomat oikeudet	21 910,27		15 790,00	
Muut pitkävaikutteiset menot	<u>22 283,97</u>	44 194,24	<u>56 352,35</u>	72 142,35
AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Koneet ja laitteet	125 382,46		117 217,96	
Muut aineelliset hyödykkeet	<u>2 176,23</u>	<u>127 558,69</u>	<u>2 176,23</u>	<u>119 394,19</u>
KÄYTTÖOMAISSUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIJOITUKSET YHTEENSÄ		171 752,93		191 536,54
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset	669 616,82		632 079,30	
Siirtosaamiset	79 943,08		125 110,80	
Muut lyhytaikaiset saamiset	<u>36 245,19</u>	785 805,09	<u>28 952,97</u>	786 143,07
RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT				
Kassatilit	<u>4 957,80</u>	<u>4 957,80</u>	<u>5 244,30</u>	<u>5 244,30</u>
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISSUUS YHTEENSÄ		790 762,89		791 387,37
VASTAAVAA YHTEENSÄ		<u>1 398 026,74</u>		<u>1 418 434,83</u>
VASTATTAVAA	31.12.2016		31.12.2015	
OMA PÄÄOMA				

VALTION PÄÄOMA

Valtion pääoma 1.1.1998	479 648,35		479 648,35	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	889 221,63		701 551,65	
Pääoman siirrot	-26 751 691,18		-27 444 708,87	
Tilikauden tuotto-/kulujaämä	<u>26 898 093,43</u>	1 515 272,23	<u>27 632 378,85</u>	1 368 869,98

VIERAS PÄÄOMA**LYHYTAIKAINEN**

Saadut ennakot	-273 826,21		-269 745,49	
Ostovelat	-376 257,54		-196 061,27	
Kirjanpitoyksiköiden väliset tilitykset	-201 266,15		-199 864,13	
Edelleen tilittävät erät	-213 680,08		-210 138,64	
Siirtovelat	-1 848 107,99		-1 911 495,28	
Muut lyhytaikaiset velat	<u>-161,00</u>	<u>-2 913 298,97</u>	<u>0,00</u>	<u>-2 787 304,81</u>

VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ

-2 913 298,97 -2 787 304,81

VASTATTAVAA YHTEENSÄ

-1 398 026,74 -1 418 434,83

5. LIITETIEDOT

Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 1: Tilinpäätöksen laatimisperusteet

Selvitys tilinpäätöksen laatimisperusteista ja vertailtavuudesta

1. Budjetointia koskevat muutokset ja muutosten tärkeimmät vaikutukset talousarvion toteutumalaskelmaan, tuotto- ja kululaskelmaan ja taseeseen sekä niiden vertailtavuuteen:
Arkistolaitoksessa oli 16 henkilötyövuotta enemmän vuonna 2016 kuin vuonna 2015. Tämä johtuu yhteisrahoitteisten ja muiden yhteishankkeiden lisääntymisestä.
Kiinteistöjen vuokramenot laskivat vuonna 2016 1147810,00 euroa. Lasku johtuu Senaattikiinteistöjen 15 prosentin vuokrien alennuksesta.
2. Valuuttakurssi, jota on käytetty muunnettaessa ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat sekä muut vastuusitoumukset suomen rahaksi
Kirjanpitoyksiköllä ei ollut ulkomaan rahan määräisiä saamia tai velkoja vuoden vaihteessa.
3. Tilinpäätöstä laadittaessa noudatetut arvostus- ja jaksotusperiaatteet ja -menetelmät sekä erityisesti niissä tapahtuneiden muutosten vaikutukset tilikauden tuotto- ja kulujäämään sekä taseessa ilmoitettavien erien muodostumiseen

Kirjanpitoyksiköllä ei ole ilmoitettavaa.
4. Aikaisempiin vuosiin kohdistuvat tuotot ja kulut, talousarviotulot ja menot sekä virheiden korjaukset.

Kirjanpitoyksiköllä ei ole ilmoitettavaa
5. Selvitys edellistä vuotta koskevista tiedoista, jos ne eivät ole vertailukelpoisia tilinpäätösvuoden tietojen kanssa

Kirjanpitoyksiköllä ei ole ilmoitettavaa.
6. Selvitys tilinpäätösvuoden jälkeisistä olennaisimmista tapahtumista siltä osin kuin niitä ei ilmoiteta toimintakertomuksessa.

Kirjanpitoyksiköllä ei ole ilmoitettavaa.

Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 2: Nettoutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi	Tilinpäätös 2015	Talousarvio 2016 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2016 määrärahojen		Tilinpäätös 2016	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot				
			käyttö vuonna 2016	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2016	Käyttö vuonna 2016 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle	
29.40.02. Arkistolaitoksen toimintamenot (nettob) (siirtomääräraha 2 v)	Bruttomenot	21 759 136,11	18 745 000	19 675 156,82	20 314 186,23					20 930 068,54	
	Bruttotulot	2 251 136,11	700 000	2 269 186,23	2 269 186,23					2 269 186,23	
	Nettomenot	19 508 000,00	18 045 000	17 405 970,59	639 029,41	18 045 000,00	0,00	1 254 911,72	19 299 911,72	18 660 882,31	639 029,41

Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 3: Arviomäärärahojen ylitykset

Kirjanpitoyksiköllä ei ole esitettävää liitteellä 3.

Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat

Kirjanpitoyksiköllä ei ole esitettävää liitteellä 4.

Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 5: Henkilöstökulujen erittely

	2016	2015
Henkilöstökulut	9 434 139,44	8 827 498,89
Palkat ja palkkiot	9 441 938,73	8 869 013,72
Lomapalkkavelan muutos	-7 799,29	-41 514,83
Henkilösivukulut	1 697 243,64	1 896 336,63
Eläkekulut	1 525 349,58	1 692 104,49
Muut henkilösivukulut	171 894,06	204 232,14
Yhteensä	11 131 383,08	10 723 835,52
Johdon palkat ja palkkiot, josta	836 840,94	782 020,71
- tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	580,00	480,00
Johto	580,00	480,00
Muu henkilöstö	0,00	0,00

Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Kirjanpitoyksiköllä ei ole esitettävää liitteellä 6.

Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

Kirjanpitoyksiköllä ei ole esitettävää liitteellä 7.

Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 8: Rahoitustuotot ja -kulut

Kirjanpitoyksiköllä ei ole esitettävää liitteellä 8.

Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 9: Talousarviotaloudesta annetut lainat

Kirjanpitoyksiköllä ei ole esitettävää liitteellä 9.

Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Kirjanpitoyksiköllä ei ole esitettävää liitteellä 10.

Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 11: Taseen rahoituserät ja velat

Kirjanpitoyksiköllä ei ole esitettävää liitteellä 11.

Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 12: Valtiontakaukset ja -takuut sekä muut vastuut

Kirjanpitoyksiköllä ei ole esitettävää liitteellä 12.1.

Muut monivuotiset vastuut

Valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarvio-menot 2016	Määräraha-tarve 2017	Määräraha-tarve 2018	Määräraha-tarve 2019	Määräraha-tarve myöhemmin	Määräraha-tarve yhteensä
Tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset yhteensä	7 742 000,00	7 773 000,00	2 493 000,00	1 494 000,00	33 759 000,00	45 519 000,00

Muulla kuin valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarvio-menot 2016	Määräraha-tarve 2017	Määräraha-tarve 2018	Määräraha-tarve 2019	Määräraha-tarve myöhemmin	Määräraha-tarve yhteensä
...	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Muut sopimukset ja sitoumukset yhteensä	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00

Muut monivuotiset vastuut yhteensä	7 742 000,00	7 773 000,00	2 493 000,00	1 494 000,00	33 759 000,00	45 519 000,00
---	---------------------	---------------------	---------------------	---------------------	----------------------	----------------------

Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 13: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Kirjanpitoyksiköllä ei ole esitettävää liitteellä 13.

Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 14: Taseeseen sisältymättömät rahastoidut varat

Kirjanpitoyksiköllä ei ole esitettävää liitteellä 14.

Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 15: Velan muutokset

Kirjanpitoyksiköllä ei ole esitettävää liitteellä 15.

Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 16: Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Kirjanpitoyksiköllä ei ole esitettävää liitteellä 16.

Kansallisarkiston tilinpäätöksen liite 17: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut täydentävät tiedot

Kirjanpitoyksiköllä ei ole esitettävää liitteellä 17.

6. TOIMINTAKERTOMUKSEN LIITE 1

Tulostaulukko					
Tulosindikaattorit	Toteutuma 2014	Toteutuma 2015	Toteutuma 2016	Muutos -% 2015-2016	Tulossopimuksen tavoite 2016
Yhteiskunnallinen vaikuttavuus:					
- Yhteiskunnan ja yksilön kannalta merkittävä arkistoaines säilyy suppeassa ja käyttökelteisessä muodossa ja on tehokkaasti käytettävissä.					
- Arkistoaineiden kokonaismäärä (hm)	208 275	213 424	217 368	1,85	216 000
- digitoitu aineisto (kuvatiedostot)	27 169 000	38 500 000	47 002 265	22,08	37 000 000
- digitaaliarkiston käyttö (sivulaukaukset)	44 213 096		51 245 305		60 000 000
- digitaaliarkiston käyntikerrat	1 063 530	585 225 ¹	1 254 704		1 500 000
Toiminnalliset tulokset:					
<i>Tulosalue 1: htv 29,82</i>					
Tutkimus ja kehittäminen					
<u>Tuotokset:</u>					
- asiakirjojen seulonta (päätösten lkm)	47	72	58	-19,44	-
- annettu koulutus (luentotuntien lkm)/osallistujat	306/618	278,5/680	218/605	-21,72/ -11,03	-
- asiantuntijatehtävät (neuvonta, työryhmät) lkm	6 428	6 172	5 584	-9,53	-
<u>Tuottavuus (kpl/htv):</u>					
- seulonta	32,2	25,22	21,89	-13,20	-
- koulutus	143,7	159,14	187,93	17,89	-
- asiantuntijatehtävät	6 240,8	2 967,17	2 470,80	-16,73	-
<u>Taloudellisuus (kust./suor.)</u>					
- seulonta	2879,38	3330,76	3975,53	19,36	-
- koulutus	617,84	637,27	569,30	-10,67	-

- asiantuntijatehtävät	14,85	31,25	36,25	17,13	-
<u>Laatu ja palvelukyky:</u>					
-kurssipalautteet	4,10	4,14	4,15	1,22	
<i>Tulosalue 2: htv 70,21</i>					
Aineistohallinta					
<u>Tuotokset:</u>					
- arkistojen hankinta ja siirrot (hm) sis. Luetteloidut arkistoyksiköt					
- viranomaisarkistot	7 534	4 195,44	3 781,92	-9,85	
- yksityisarkistot	690	501,85	426,06	-15,10	
- järjestetyt arkistot (hm)					
- viranomaisarkistot	9 938	4 882,77	6 808	39,43	
- yksityisarkistot	564	475,95	721,21	51,53	
- luetteloidut arkistoyksiköt (kpl)	178 886	117 277,00	105 802	97,85	
- digitointi (kuvatiedostot/kpl)	5 673 783,00	12 984 052,00	8 502 265,00	-34,52	5 000 000
- konservointi (arkit/kpl)	101 044,00	88 439,00	195 118,00	120,62	
<u>Tuottavuus (kpl/htv):</u>					
- arkistojen hankinta ja siirrot:					
- viranomaisarkistot	2 719,86	1 198,51	1 077,47	-10,10	
- yksityisarkistot	327,01	266,01	367,29	38,07	
- järjestetyt viranomaisarkistot	356,71	264,23	374,48	67,13	
- järjestetyt yksityisarkistot	79,69	54,31	111,64	105,56	
- luetteloidut arkistoyksiköt	43 630,73	27 820,06	-	-	
- digitointi	660 510,24	2 100 268,71	613 439,03	-70,79	
- konservointi	19 100,95	24 760,76	42 789,04	72,81	
<u>Taloudellisuus (kust./suor.):</u>					
- arkistojen hankinta ja siirrot:					
- viranomaisarkistot	31,53	63,61	64,50	-1,39	
- yksityisarkistot	224,74	327,23	251,99	-22,99	
- järjestetyt viranomaisarkistot	189,37	217,38	189,62	-12,77	
- järjestetyt yksityisarkistot	808,60	1 233,72	628,81	-49,03	
- luetteloidut arkistoyksiköt	1,63	2,65	-	-	
- digitointi	0,10	0,03	0,12	260,65	
- konservointi	3,62	2,85	1,71	-39,85	
<i>Tulosalue 3: htv 47,88</i>					
Tietopalvelut					
<u>Tuotokset</u>					
- tutkijakäynnit (kpl)	34 272	33 426	32 388	-3,11	33 000

- tutkijasaliin toimitetut arkistoyksiköt (kpl)	67 276	75 308	71 353	-5,25	
- selvitykset (kpl)	22 088	22 434	24 064	7,27	23 000
- kaukolainat (kpl)	14 450				
<u>Tuottavuus (kpl/htv):</u>					
- tutkijapalvelu (käynnit ja toimitetut arkistoyksiköt) (19,69 htv)	5 188,96	5 089,14	5 268,72	3,53	
- selvitykset (9,93 htv)	1 300,21	986,74	1 536,65	55,73	
- kaukolainat	17 622				
<u>Taloudellisuus (kust./suor.):</u>					
- tutkijapalvelu (käynnit ja toimitetut arkistoyksiköt)	13,54	13,81	13,75	-0,40	
- selvitykset	55,05	74,07	48,48	-34,55	
- kaukolainat	4,08				
<u>Laatu ja palvelukyky</u>					
- toimitusaikojen ylitykset					
- selvitykset (321)	2,79	3,13	1,40	-	
- asiakastyytyväisyys (tutkijapalvelu)	0	0	0	-	
<u>Toiminnallinen tehokkuus</u>					
-arkistoaineiston määrä hm/htv	860,9	860,9	920	6,86	1005
<u>Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen</u>					
-					
- henkilöstön lkm	246	235	240	2,1	
- henkilötyövuodet	241,9	220,5	236,2	7,1	215
- määräaikaisten osuus (lkm)	55	52	62	19,2	-
- keski-ikä	48,3	49,1	49,6	0,9	-
- seniori-ikäiset %-osuus	63,4	66,8	66,7	-0,2	-
- tehty työaika %	77,4	79,4	80,6	1,5	-
- työtyytyväisyysindeksi	-	3,5	3,4	-2,9	-
- sairauspoissaolot (h)%	4,5	3,0	3,6	20,0	-
- sairauspoissaolot tp/htv	9,7	7,5	9,1	20,7	<8
- naisten %-osuus henkilöstöstä	63,8	60	60	0,0	-
- koulutustasoindeksi n/m	5,2/5,7	5,3/5,1	5,5/5,7	3,7/10,5	-
- tutkijakoulutus %	6,1	5,5	6,7	21,8	-
- koulutuksen työaikaosuus %	0,8	0,7	0,2	-71,4	-
- koulutus ja kehittäminen tp/htv	1,9	1,7	1,5	-11,8	-

- koulutuksen kustannukset €/htv	489,7	415,9	294,7	-29,14	-
<u>Htv (netto)/tulosalue</u>					
Tulosalue 1: 29,82	21,00	21,25	29,82	40,33	
Tulosalue 2: 70,21	90,31	62,45	70,21	12,43	
Tulosalue 3: 47,88	65,13	52,26	47,88	-8,38	
Tulosalue 4: 45,53 Tukitoiminnot, johtaminen sis. edelliseen	42,44	43,89	45,53	3,74	
Poissaolot:46,67	-	-	46,67	-	
Projektit sisältyvät e.m.	14,63	19,48	37,63	93,2	
<u>Palkkakustannukset/tulosalue</u>					
Tulosalue 1:	942 326,82	1 129 226,68	1 560 043,67	38,15	
Tulosalue 2:	2 939 066,52	2 440 679,90	2 828 681,36	15,90	
Tulosalue 3:	2 179 841,93	1 931 065,74	1 862 743,55	-3,54	
Tulosalue 4: Tukitoiminnot, johtaminen sis. Edelliseen	1 617 534,63	2 106 530,46	2 327 303,83	10,48	
Projektit sisältyvät e.m.	-	918 276,05	-	-	
		884 215,64			

7. ALLEKIRJOITUKSET

Arkistolaitoksen tilinpäätös ja toimintakertomus vuodelta 2016 on hyväksytty.

Helsingissä, Kansallisarkistossa 28.2.2017

Pääjohtaja

Jussi Nuorteva

Hallintojohtaja

Anitta Hämäläinen